

**Miljø- og
Fødevareministeriet**

NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen

Vådområdeordningen

Vejledning om tilskud til kommunale
kvælstof- og fosforvådområdeprojekter

2016

Kolofon

Vådområdeordningen

Vejledning om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter - 2016

Denne vejledning er udarbejdet af Miljø- og Fødevareministeriet – NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen - i 2016

Foto: Colourbox

© Miljø- og Fødevareministeriet

Miljø- og Fødevareministeriet

NaturErhvervstyrelsen

Nyropsgade 30

1780 København V

Tlf.: 33 95 80 00

mail@naturerhverv.dk

www.naturerhverv.dk

Indhold

1.	Indledning	6
2.	Ordningens formål	6
3.	Administration af ordningen	6
4.	Afsatte midler og finansiering.....	7
5.	Ansøgningsfrist	7
6.	Hvordan søger du om tilskud	7
7.	Hvem kan søge om tilskud.....	8
8.	Tilskuddets størrelse og projektets finansiering	8
9.	Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til.....	9
10.	Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering	15
11.	Hvilke udgifter kan du få tilskud til.....	16
12.	Særligt om løn til personale	17
13.	Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til	20
14.	Udgifternes rimelighed/rimelige priser.....	21
15.	Udbudsregler	24
16.	Betingelser for tilsagn om tilskud.....	26
17.	Sådan skal du informere offentligheden om dit projekt	29

18.	Særligt om opretholdelse af projektet og opbevaring af dokumenter	33
19.	Igangsætningstilladelse	34
20.	Besked om afgørelse om tilsagn	34
21.	Projektperioden	34
22.	Klageadgang	35
23.	Ændring af projektet	35
24.	Overdragelse af tilsagn	37
25.	Afslutning af projekt	38
26.	Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud	39
27.	Udbetaling af tilskud	44
28.	Sagsbehandlingstid	45
29.	Evaluering efter projektets afslutning	45
30.	Projektet opgives	45
31.	Kontrol på stedet	45
32.	Straffebestemmelser og svig	46
33.	Force majeure	46
34.	Brug af data	47
35.	Virkemidler til kompensation af lodsejeren	47
36.	Grundbetaling under artikel 32	48

37. Lovgrundlag	49
38. Yderligere oplysninger	50
39. Bilag 1	51

1. Indledning

Denne vejledning skal du bruge, når du ønsker at søge om tilsagn om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter. Her finder du oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad du kan søge til, hvordan du gør, og om de forskellige betingelser der findes for at få tilskud.

Der findes desuden en vejledning om udbetaling af tilskud under ordningen, som du skal bruge, når du skal søge om at få udbetalt tilskud, som du har fået tilsagn til. Det er en god idé også at læse udbetalingsvejledningen, når du søger om tilsagn om tilskud.

Alle vejledninger findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under Kommunale kvælstofvådområder og Kommunale fosforvådområder.

2. Ordningens formål

Vådområdeordningen er en del af det danske landdistriktsprogram (LDP) 2014-20. Det danske landdistriktsprogram har til formål at udvikle landdistrikterne, bl.a. ved at forbedre landbrugets konkurrenceevne, styrke indsatsen for at forbedre klimaet, bruge naturens ressourcer bæredygtigt og skabe en balanceret udvikling i landdistrikterne.

LDP 2020

Formålet med tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter er at etablere vådområder, der forbedre vandmiljøet og naturen ved en reduktion af kvælstof- og/eller fosforbelastningen til søer, fjorde og/eller indre farvande. Indsatsen baseres først og fremmest på frivillig medvirken fra lodsejere.

Du skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet.

Ordningen administreres af NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen.

3. Administration af ordningen

NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen administrerer ordningen og træffer afgørelse om tildeling af tilskud.

NaturErhvervstyrelsen modtager ansøgninger om tilsagn om tilskud på vådområdeprojekter og videregiver projektansøgninger til Naturstyrelsen med henblik på indstilling og prioritering af projekter. NaturErhvervstyrelsen træffer afgørelse om tildeling af tilskud efter indstilling og prioritering fra Naturstyrelsen. NaturErhvervstyrelsen foretager statslige opkøb og salg af projektjorder og jordfordeling i de projekter, hvor dette er relevant.

Al skriftlig kommunikation i forbindelse med ansøgning om tilskud under ordningen skal ske via Miljø- og Fødevarerministeriets Tast selv-service. Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside naturerhverv.dk i [Tilskudsguide](#) under Kvælstof- og fosforvådområdeordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

4. Afsatte midler og finansiering

Til ansøgningsrunden på ordningen i 2016 er der afsat i alt 138 mio. kr. til kvælstofvådområder og 14 mio. kr. til fosforvådområder. Forundersørgelses- og etableringssansøgninger vil i 2016 blive prioriteret under indikative økonomiske rammer.

Det samlede, offentlige tilskud udgør 100 % procent af de samlede, tilskudsberettigede udgifter.

NaturErhvervstyrelsens tilskud til forundersørgelsesprojekter finansieres af EU (100 pct.) via Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Etableringsprojekter finansieres delvist af EU (75 pct.) og delvist af nationale midler fra Miljø- og Fødevarerministeriet (25 pct.).

5. Ansøgningsfrist

Vi kan modtage din ansøgning fra den 6. juni 2016 til den 4. oktober 2016.

Din ansøgning skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest den sidste dag i ansøgningsperioden kl. 23:59.

Hvis vi modtager din ansøgning efter ansøgningsfristen, vil den ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

6. Hvordan søger du om tilskud

Du skal sende din ansøgning om tilsagn om tilskud via Miljø- og Fødevarerministeriets Tast selv-service.

Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside naturerhverv.dk i [Tilskudsguide](#) under Vådområdeordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

Din ansøgning skal indeholde:

- Ansøgningssskema
- Aktivitetsbeskrivelse for dine ansattes arbejde i projektet
- Aktivitetsbeskrivelse for konsulentbistanden i projektet
- To direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende alle udgifter over 50.000 kr. for forundersørgelsesprojekter

- To direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende alle udgifter over 50.000 kr. for etableringsprojekter, hvis tilbuddene er indhentet på tidspunktet for ansøgning
- Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, hvis tilladelserne er opnået på det tidspunkt, hvor du søger om tilsagn om tilskud
- Indtegning af projektareal i IMK. Programmet IMK finder du i selve ansøgningskemaet, når du bruger Tast selv-service. Under tilskudsguiden finder du en vejledning til indtegning i IMK.
- Oplysning om hvorvidt dit projekt eller dele heraf er omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven (se afsnit 15. *Udbudsregler*)
- Ved etableringsansøgninger skal en forundersøgelsesrapport vedlægges ansøgningen, hvis der foreligger en forundersøgelsesrapport.

Det er vigtigt, at dit ansøgningskema er fyldestgørende, og at du har sendt alle relevante bilag med. Hvis ansøgningskemaet er mangelfuldt, fx hvis du ikke har beskrevet projektet tilstrækkeligt fyldestgørende kan det betyde, at du får et afslag eller nedsat tilskudsbeløb.

Kvittering for modtagelse af ansøgning

Vi kvitterer med kvitteringsbrev for at have modtaget din ansøgning. Når du sender din ansøgning via Tast selv-service, bliver kvitteringsbrevet sendt automatisk lige efter, at du har sendt din ansøgning. Når du har indgivet din ansøgning, må projektet sættes i gang for egen regning og risiko.

7. Hvem kan søge om tilskud

Kommuner kan søge om tilsagn om tilskud.

Tilsagn om tilskud kan gives til den projektansvarlige kommune. Den projektansvarlige kommune defineres som den kommune, der er ansvarlig for gennemførelse af et kommunalt vådområdeprojekt i det udpegede vandopland.

Tilsagnshaver

Tilsagnshaver er den der:

- søger om tilsagn om tilskud
- modtager tilsagnet
- er ansvarlig for, at projektet gennemføres
- afholder udgifterne i projektet
- modtager fakturaer fra leverandører
- betaler udgifterne i projektet og
- modtager tilskuddet.

8. Tilskuddets størrelse og projektets finansiering

NaturErhvervstyrelsen kan give tilsagn om tilskud på 100 pct. af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til projektet.

Eksempler på beregning af tilskud:

I tilsagnet har vi godkendt de tilskudsberettigede udgifter til 400.000 kr., og du har fået tilsagn om tilskud på 400.000 kr.

Det viser sig, at projektet bliver **billigere** end forventet på tilsagnstidspunktet, idet de godkendte tilskudsberettigede udgifter på udbetalingstidspunktet er 396.000 kr. Du får udbetalt 396.000 kr.

- Det viser sig, at projektet bliver **dyrere** end forventet på tilsagnstidspunktet. Fx koster projektet 404.000 kr. Du får udbetalt 400.000, idet du har fået et tilsagn om tilskud på max. 400.000 kr. Tilskuddet kan ikke forhøjes, selv om projektet bliver dyrere.

Udbetalingen på det maksimale tilsagnsbeløb forudsætter, at vi kan godkende udgifterne som tilskudsberettigede, og at betingelserne for tilsagn er opfyldt.

Det er vigtigt, at du redegør for hele projektets finansiering i ansøgningen. Den samlede finansiering af et projekt må ikke overstige projektets samlede udgifter.

Anden offentlig, national medfinansiering

For nogle ordninger under Landdistriktsprogrammet gælder, at projekter kan medfinansieres med andre offentlige, nationale midler, fx midler fra en region, en offentlig fond eller tilskud i form af garanti, kaution eller lignende. Dette er ikke muligt under denne ordning.

Andre EU-tilskud

Du kan ikke få tilskud til udgifter, som du får EU-tilskud til under en anden ordning eller på anden måde.

Tilskud til projekter efter denne ordning er ikke til hinder for, at du søger om tilskud til driften af arealerne under en af de arealbaserede ordninger, fx tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Der er som udgangspunkt ikke mulighed for tilskud til naturpleje af arealer omfattet af vådområdeprojekter med mindre, der er tale om arealer inden for særlige Natura 2000-udpegning, gentegning af aftaler om tilskud til pleje i Natura 2000-områder eller arealer udenfor Natura 2000 med en HNV-værdi større end 5. Det er naturligvis en forudsætning, at betingelserne vedrørende den enkelte ordning kan opfyldes.

9. Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til

Projekttyper

Vi kan give tilsagn om tilskud til:

1. Forundersøgelse af kvælstofvådområder
2. Etablering af kvælstofvådområder
3. Forundersøgelse af fosforvådområder
4. Etablering af fosforvådområder

Sammen med ansøgning om tilskud til 2. *Etablering af kvælstofvådområder* og 4. *Etablering af fosforvådområder* har du mulighed for at reservere rammer til:

- Jordfordeling
- Statslige opkøb af jord
- Fastholdelse af vådområde, bemærk at fastholdelse skal søges i et skema for sig selv.

Forundersøgelse 1. og 3. for kvælstof- og fosforvådområder indeholder både en ejendomsmæssig og en teknisk forundersøgelse. Indholdet af den ejendomsmæssige forundersøgelse er det samme for både kvælstof- og fosforvådområder, og er derfor beskrevet i samme afsnit.

Ejendomsmæssig forundersøgelse af kvælstof- og fosforvådområder

Forundersøgelsen skal muliggøre en vurdering af vådområdeprojektets gennemførlighed, både med hensyn til ejendomsmæssige og tekniske forhold.

Den ejendomsmæssige forundersøgelse skal normalt indeholde:

- Beskrivelse af ejerskab
- Beskrivelse af ejendommenes beliggenhed
- Beskrivelse af ejendommenes driftsform
- Beskrivelse af lodsejertilslutning
- Beskrivelse af om lodsejerne enten ønsker at sælge projektjorden eller ønsker 20-årigt tilskud til fastholdelse af vådområde
- Beskrivelse af behovet for erstatningsjord
- Beskrivelse af behovet for jordfordeling
- Beskrivelse af projektets samlede økonomi for så vidt angår lodsejernes erstatningsønsker.

Vær opmærksom på, at følgende specifikke oplysninger om lodsejertilslutningen altid skal fremgå af ansøgninger om tilskud til projekter om etablering af vådområder:

1. Antal lodsejere i alt
2. Antal lodsejere, der gerne vil deltage i vådområdeprojektet
3. Antal lodsejere, der måske vil deltage i vådområdeprojektet
4. Antal lodsejere, der ikke vil deltage i vådområdeprojektet.

Til at beskrive de ejendomsmæssige forhold skal der fremstilles et samlet kort over projektarealet med angivelse af ejerforhold. Projektgrænsen bør være fornuftig i forhold til lodsejernes fremtidige udnyttelse af områderne. Det er væsentligt, at disse arronderinger medtages, da det vil have betydning for projektets økonomi i etableringsfasen.

I forundersøgelsen skal du beskrive lodsejertilslutningen for at kunne vurdere eventuel tilslutning til et etableringsprojekt. Det er ikke et krav, at du arbejder videre med at finde løsninger på evt. problemer i forhold til lodsejertilslutningen. Dette hører normalt til under realiseringsprojektet. Derfor skal en forundersøgelse, inklusive vurdering af mulighed for at fortsætte med et etableringsprojekt, kunne gennemføres på mindre end to år.

Tekniske forundersøgelser af kvælstof vådområder

Forundersøgelser gennemføres forud for etablering af vådområder for at vurdere, om projektet kan realiseres. Forundersøgelser skal således tilvejebringe alle relevante oplysninger om et muligt projekt. Tilskud til forundersøgelser kan kun omfatte forundersøgelser, der muliggør en vurdering af, om et vådområdeprojekt vil kunne opfylde bestemmelserne i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse nr. 575 af 2. juni 2016 om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder.

Hvis du er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør realisering af projektet, vil det ikke være nødvendigt at gennemføre forundersøgelser. Vær opmærksom på om alle kriterier faktisk er opfyldt og at fx beregningen af kvælstof- og fosforreduktion er udført efter den seneste opdaterede metode på www.vandprojekter.dk.

Kriterierne er:

1. Projektet er beliggende i et hovedvandopland med kvælstofreduktionsmål, der fremgår af bilag 1 i kriteriebekendtgørelsen¹, eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning

¹ Bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder, nr. 575 af 2. juni 2016

2. Projektet bidrager til at reducere kvælstofbelastningen fra delvandoplande, hvor der er angivet en øvre grænse for kvælstofreduktion i bilag 2 i kriteriebekendtgørelsen
3. Reduktionen af kvælstofbelastningen fra et delvandopland må dog ikke overstige den i bilag 2 angivne øvre grænse for delvandoplandet. Dette kan fraviges i særlige tilfælde, hvis fravigelsen kan tillades efter regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning
4. Den samlede reduktion af kvælstofbelastningen fra et hovedvandopland må ikke overstige det samlede reduktionsmål, der fremgår af bilag 1 kriteriebekendtgørelsen eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning. Dette kan fraviges i særlige tilfælde, hvis fravigelsen kan tillades efter regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning
5. Projektet skal bidrage til, at reduktionen af kvælstofbelastningen fra hovedvandoplandet samlet udgør mindst 90 kg kvælstof pr. ha pr. år. Dette kan fraviges i særlige tilfælde
6. Projektet er omkostningseffektivt (pris pr. kg kvælstof), jf. de vejledende referenceværdier i bilag 4 i kriteriebekendtgørelsen. Et ansøgt beløb på mere en 3 gange den vejledende referenceværdi for kvælstofvådområder anses ikke for omkostningseffektivt. Dog kan et ansøgt beløb på mere end 3 gange den vejledende referenceværdi efter en konkret vurdering anses som omkostningseffektiv, hvis det ansøgte projekt vil have betydelig effekt i forhold til formålet med vådområdeindsatsen
7. Projektet skal gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer i videst muligt omfang
8. Projektets effekt i forhold til fosforudledning indgår i vurderingen af ansøgningen. En forøget fosforudledning må ikke have en negativ effekt.

Herudover er det også et kriterie, at vådområdeprojektets gennemførlighed, herunder lodsejertilslutning, indgår i forundersøgelsen samt en oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af vådområdeprojektet er omfattet af, og en vurdering af muligheden for at opnå de myndighedstilladelser, der er nødvendige for gennemførelsen af vådområdeprojektet, indgår i forundersøgelsen.

En teknisk forundersøgelse skal normalt indeholde beskrivelse af:

- Projektets kvælstoffjernelse ud fra metode som er beskrevet på www.vandprojekter.dk
- Projektets betydning for fosforbelastning af overfladevande ud fra metode som er beskrevet på www.vandprojekter.dk
- Projektets betydning for reduktion af drivhusgas (CO₂), beregnet ud fra metode beskrevet på www.vandprojekter.dk
- Områdets topografi og hydrologi
- Projektafgrænsning
- Plangrundlag (udpegninger, beskyttelseslinjer, beskyttet natur og kultur)
- Oversigt over de nødvendige myndighedstilladelser
- Arealanvendelse (dyrkningsjord, eng med høslet/græsning/brak, beskyttet natur)
- Terrænmodel (ækvivalens 0,25 m)
- Projektets konsekvenser for flora og fauna
- Projektets konsekvenser for Natura 2000-område, hvis projektområdet er beliggende i eller i nærheden af et sådant område
- Projektets konsekvenser for yngle- og rasteområder for beskyttede arter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og for beskyttede plantearter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 5²
- Geologi og jordbundsforhold
- Vandbalance
- Dræningsanlæg

²Arter omfattet af de to nævnte bilag til naturbeskyttelsesloven kaldes ofte 'bilag IV-arter', hvor bilag IV-arter refererer til habitatdirektivet.

- Tekniske anlæg i projektområdet
- Afværgeforanstaltninger
- Konsekvensvurdering (inkl. påvirkningskort med sø, sump, våd eng, tør eng)
- Anlægsarbejder til gennemførelse af projektet
- Risiko for okkerudvaskning.

Det bemærkes, at etablering af vådområder normalt forudsætter en række myndighedstilladelser, og at et tilsagn om tilskud ikke erstatter myndighedsbehandlingen af et projekt efter gældende lovgivning, eksempelvis planloven, naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven, habitatbekendtgørelsen m.v. Det er en betingelse for at få tilskud, at alle nødvendige myndighedstilladelser opnås og at alle relevante miljø- og lovkrav opfyldes, jf. nærmere nedenfor under "Betingelser for tilsagn om tilskud". Projekterne vil i mange tilfælde også skulle anmeldes til VVM-screening.

Etablering af kvælstofvådområder

Tilskud til anlæg af vådområder kan kun omfatte projekter, der opfylder følgende kriterier, som fastsat i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder:

1. Projektet er beliggende i et hovedvandopland med kvælstofreduktionsmål, der fremgår af bilag 1 i kriteriebekendtgørelsen³, eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning
2. Projektet bidrager til at reducere kvælstofbelastningen fra delvandoplande, hvor der er angivet en øvre grænse for kvælstofreduktion i bilag 2 i kriteriebekendtgørelsen
3. Reduktionen af kvælstofbelastningen fra et delvandopland må dog ikke overstige den i bilag 2 angivne øvre grænse for delvandoplandet. Dette kan fraviges i særlige tilfælde, hvis fravigelsen kan tillades efter regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning
4. Den samlede reduktion af kvælstofbelastningen fra et hovedvandopland må ikke overstige det samlede reduktionsmål, der fremgår af bilag 1 kriteriebekendtgørelsen eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning. Dette kan fraviges i særlige tilfælde, hvis fravigelsen kan tillades efter regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning
5. Projektet skal bidrage til, at reduktionen af kvælstofbelastningen fra hovedvandoplandet samlet udgør mindst 90 kg kvælstof pr. ha pr. år. Dette kan fraviges i særlige tilfælde
6. Projektet er omkostningseffektivt (pris pr. kg kvælstof), jf. de vejledende referenceværdier i bilag 4 i kriteriebekendtgørelsen. Et ansøgt beløb på mere en 3 gange den vejledende referenceværdi for kvælstofvådområder anses ikke for omkostningseffektivt. Dog kan et ansøgt beløb på mere end 3 gange den vejledende referenceværdi efter en konkret vurdering anses som omkostningseffektiv, hvis det ansøgte projekt vil have betydelig effekt i forhold til formålet med vådområdeindsatsen
7. Projektet skal gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer i videst muligt omfang
8. Projektets effekt i forhold til fosforudledning indgår i vurderingen af ansøgningen. En forøget fosforudledning må ikke have en negativ effekt.

Projektet skal som hovedregel gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer. Det vil sige en vandstand, der ikke er påvirket af kunstig afvanding eller kunstig tilførsel af vand. Ved etablering af vådområder skal de naturgivne hydrologiske processer så vidt muligt

³ Bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder, nr. 575 af 2. juni 2016

genoprettes uden vedvarende medvirken af større tekniske tiltag. Det betyder, at vandet på arealerne skal strømme frit efter de naturgivne forhold, hvad enten det drejer sig om grundvand eller overfladevand. Dog er det i orden at arbejde med nødvendige afværgeforanstaltninger og evt. reduceret pumpedrift i et i forvejen pumpet område.

Ansøgningen skal indeholde alle kommunens udgifter til etablering af vådområdet. Ansøgningen skal desuden indeholde en reservation af midler til tilskud til fastholdelse af vådområde, jordfordelinger og evt. omkostninger til statens erhvervelse af jord.

Teknisk forundersøgelse af fosforvådområder

En forundersøgelse gennemføres forud for etablering af et fosforvådområde for at vurdere, om projektet kan realiseres. Forundersøgelsen skal således tilvejebringe alle relevante oplysninger om et muligt projekt. Tilskud til forundersøgelser kan kun omfatte forundersøgelser, der muliggør en vurdering af, om et fosforvådområdeprojekt vil kunne opfylde bestemmelserne i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse nr. 575 af 2. juni 2016 om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder.

Hvis du er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør realisering af projektet, vil det ikke være nødvendigt at gennemføre forundersøgelser.

Kriterierne er:

1. Projektet er beliggende i et hovedvandopland med fosforreduktionsmål, der fremgår af bilag 1 i kriteriebekendtgørelsen⁴ eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning
2. Projektområdet er beliggende opstrøms søer med behov for reduktion af fosforbelastning, der fremgår af bilag 3 i kriteriebekendtgørelsen eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning
3. Reduktionen af fosforbelastningen må ikke overstige indsatsbehovet for fosfor, der fremgår af bilag 1 og bilag 3 i kriteriebekendtgørelsen, eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning. Dette kan fraviges i særlige tilfælde, hvis fravigelsen kan tillades efter regler, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning
4. Projektet bidrager til, at reducere fosforbelastningen til en sø med mindst 5 kg fosfor pr. ha pr. år. Dette kan fraviges i særlige tilfælde
5. Projektet er omkostningseffektivt (pris pr. kg fosfor), jf. de vejledende referenceværdier i bilag 4 i kriteriebekendtgørelsen. Et ansøgt beløb på mere end referenceværdien anses ikke for omkostningseffektivt. Dog kan et ansøgt beløb på mere end den vejledende referenceværdi efter en konkret vurdering anses for omkostningseffektivt, hvis det ansøgte projekt vil have en betydelig effekt i forhold til formålet med vådområdeindsatsen
6. Der må ikke være en risiko for fosforfrigivelse fra projektområdet.

Herudover er det også et kriterie, at vådområdeprojektets gennemførlighed, herunder lodsejertilslutning, indgår i forundersøgelsen samt en oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af vådområdeprojektet er omfattet af, og en vurdering af muligheden for at opnå de myndighedstilladelser, der er nødvendige for gennemførelsen af vådområdeprojektet, indgår i forundersøgelsen.

Projektet skal som hovedregel gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer. Se nærmere uddybning herom under "Etablering af fosforvådområder".

En teknisk forundersøgelse vil normalt indeholde beskrivelse af:

⁴ Bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder, nr. 575 af 2. juni 2016

- Projektets fosfordeponering ud fra anerkendt metode som beskrevet i kapitel 2.5 i Faglig rapport nr. 840 fra Danmarks Miljøundersøgelser om Etablering af P-ådale. <http://www2.dmu.dk/Pub/FR840.pdf>
- Vurdering af risiko for fosforfrigørelse fra jorden i projektområdet ud fra vejledningen "Kvantificering af fosfortab fra N og P vådområder, af 26. juli 2014". Vejledningerne findes på www.vandprojekter.dk
- Projektets kvælstoffjernelse ud fra metode som er beskrevet på www.vandprojekter.dk
- Projektets betydning for reduktion af drivhusgas (CO₂), beregnet ud fra metode beskrevet på www.vandprojekter.dk
- Områdets topografi og hydrologi
- Projektafgrænsning
- Plangrundlag (udpegninger, beskyttelseslinjer, beskyttet natur og kultur).
- Oversigt over de nødvendige myndighedstilladelser
- Arealanvendelse (dyrkningsjord, eng med høslet/græsning/brak, beskyttet natur).
- Terrænmodel (ækvidistance 0,25 m)
- Projektets konsekvenser for flora og fauna
- Projektets konsekvenser for Natura 2000-område, hvis projektområdet er beliggende i eller i nærheden af et sådant område
- Projektets konsekvenser for yngle- og rasteområder for beskyttede arter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og for beskyttede plantearter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 5
- Vandbalance
- Dræningsanlæg
- Tekniske anlæg i projektområdet
- Afværgeforanstaltninger
- Konsekvensvurdering (inkl. påvirkningskort med sø, sump, våd eng, tør eng)
- Anlægsarbejder til gennemførelse af projektet
- Risiko for okkerudvaskning.

Det bemærkes, at etablering af vådområder normalt forudsætter en række myndighedstilladelser, og at et tilsagn om tilskud ikke erstatter myndighedsbehandlingen af et projekt efter gældende lovgivning, eksempelvis planloven, naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven, habitatbekendtgørelsen m.v. Det er en betingelse for at få tilskud, at alle nødvendige myndighedstilladelser opnås og at alle relevante miljø- og lovkrav opfyldes, jf. nærmere nedenfor under "Betingelser for tilsagn om tilskud". Projekterne vil i mange tilfælde også skulle anmeldes til VVM-screening.

Etablering af fosforvådområder

Tilskud til etablering af vådområder kan kun omfatte projekter, der opfylder følgende kriterier, som fastsat i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse nr. 575 af 2. juni 2016 om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder:

1. Projektet er beliggende i et hovedvandopland med fosforreduktionsmål, der fremgår af bilag 1 i kriteriebekendtgørelsen⁵ eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning
2. Projektområdet er beliggende opstrøms søer med behov for reduktion af fosforbelastning, der fremgår af bilag 3 i kriteriebekendtgørelsen eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning.
3. Reduktionen af fosforbelastningen må ikke overstige indsatsbehovet for fosfor, der fremgår af bilag 1 og bilag 3 i kriteriebekendtgørelsen, eller af regler om indsatsprogrammer, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning. Dette kan fraviges i særlige tilfælde, hvis fravigelsen kan tillades efter regler, udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning

⁵ Bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder, nr. 575 af 2. juni 2016

4. Projektet bidrager til, at reducere fosforbelastningen til en sø med mindst 5 kg fosfor pr. ha pr. år. Dette kan fraviges i særlige tilfælde
5. Projektet er omkostningseffektivt (pris pr. kg fosfor), jf. de vejledende referenceværdier i bilag 4 i kriteriebekendtgørelsen. Et ansøgt beløb på mere end referenceværdien anses ikke for omkostningseffektivt. Dog kan et ansøgt beløb på mere end den vejledende referenceværdi efter en konkret vurdering anses for omkostningseffektivt, hvis det ansøgte projekt vil have en betydelig effekt i forhold til formålet med vådområdeindsatsen
6. Der må ikke være en risiko for fosforfrigivelse fra projektområdet.

Det forhold, at projekterne skal være omkostningseffektive sikres blandt andet ved, at projektet:

- lokaliseres således, at mest muligt af projektområdet er beliggende inden for 100 meter fra vandløbskant, idet det kun er sådanne arealer, der kan indgå i beregning af projektets fosfordeponering
- lokaliseres overvejende på vedvarende græsarealer, naturarealer eller andre ekstensivt anvendte arealer, idet sådanne arealer vil være billigst at kompensere og tillige som udgangspunkt har mindst risiko for fosforfrigivelse fra jorden
- gennemføres med færrest muligt, enkle og prisbillige anlægstiltag.

Ansøgningen skal indeholde alle kommunens udgifter til etablering af vådområdet. Ansøgningen skal desuden indeholde en reservation af midler til tilskud til fastholdelse af vådområde, jordfordelinger og evt. omkostninger til statens erhvervelse af jord.

Forhold til N og P VOP

Når du indsender ansøgning om etablering skal du sikre, at projektet optræder korrekt i den gældende vandoplandsplan for vandoplandet (VOP). I modsat fald skal Vandoplandsstyregruppen indsende en revideret VOP, der er overensstemmelse med det ansøgte projekt.

Tinglysning

Tilsagn og udbetaling af tilskud til et projekt om etablering af vådområde er betinget af, at tilsagnshaver sikrer, at der bliver tinglyst servitut på samtlige ejendomme med arealer inden for projektarealet. De nærmere betingelser for tinglysning og bestemmelser for servitutten kan findes i afsnit 16. *Betingelser for tilsagn om tilskud.*

Efter projektets gennemførelse skal arealer inden for projektarealet permanent henligge som vådområde. Skov, der er etableret forud for indgivelse af ansøgning om tilsagn om tilskud, kan dog opretholdes, men kan ikke omfattes af tilsagn om tilskud i medfør af bekendtgørelse om fastholdelse af vådområde, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder.

10. Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering

Afslag og delvist afslag

NaturErhvervstyrelsen kan give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis vi vurderer, at:

- ansøgningen ikke er tilstrækkelig oplyst
- effekten af det ansøgte projekt ikke i tilstrækkelig omfang bidrager til at opfylde formålet med ordningen, fx for ringe kvælstof- eller fosforreduktion
- effekten af det ansøgte projekt ikke er tilstrækkelig set i forhold til projektets samlede udgifter
- de anslåede udgifter ikke er rimelige, eller
- hvis Naturstyrelsen ikke har indstillet projektet til tilsagn.

Prioritering af projekter

Naturstyrelsen prioriterer ansøgningerne i en ansøgningsrunde efter bedste omkostningseffektivitet, dvs. efter hvor meget det koster at fjerne et kg kvælstof eller fosfor (pris pr. kg). Hvis flere projekter har samme omkostningseffektivitet prioriteres disse efter størrelsen af kvælstofreduktionen eller fosforreduktionen i hovedvandoplandet, således at projektet i hovedvandoplandet med størst reduktionsbehov prioriteres.

Ansøgninger om tilskud til kvælstofvådområder og til fosforvådområder prioriteres hver for sig.

11. Hvilke udgifter kan du få tilskud til

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet.

Det er dit ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Du skal derfor udspecificere alle udgifter, når du søger om tilsagn om tilskud. Det betyder, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Vi kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er **afholdt** af tilsagnshaver inden for projektperioden. En udgift er afholdt, når arbejdet/ydelsen er udført, og leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Udgifter er kun tilskudsberettigede, hvis de er **betalt** af tilsagnshaver tidligst ved projektperiodens start, og hvis de er **betalt** af tilsagnshaver, inden ansøgning om udbetaling af tilskud sendes til NaturErhvervstyrelsen. Udgifter skal betales fra en konto der tilhører tilsagnshaver.

Oversigt over tilskudsberettigede udgifter

De tilskudsberettigede udgifter kan omfatte udgifter til:

1. Løn til tilsagnshavers personale se afsnit 12. *Særligt om løn til personale*
2. Konsulentbistand
3. Undersøgelser
4. Køb af varer og serviceydelser
5. Overhead af den direkte lønudgift se afsnit 12. *Særligt om løn til personale*
6. Information og møder.

For projekter vedrørende etablering kan de tilskudsberettigede udgifter også omfatte:

7. Anlægsarbejde
8. Tinglysning af vådområde deklaration

Vi kan godkende **andre udgifter** end de ovennævnte som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at vi vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet.

Følgende udgifter fratrækkes de tilskudsberettigede udgifter:

- Indtægter.

Konsulentbistand

Hvis du søger om tilskud til konsulentbistand, skal timeantallet og timeprisen fremgå af din ansøgning om tilsagn om tilskud, og du skal beskrive, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation betalt af konsulenten skal være indeholdt i konsulentens timepris, da de ellers vil blive trukket ud af tilskudsgrundlaget før udbetaling.

Fakturaen for konsulentbistanden skal være tilstrækkelig detaljeret til, at vi kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Materialer

Materialer er som udgangspunkt varer, som forbruges i projektet, og som ikke kan genbruges efter projektet, fx jord og membraner.

Leje af lokaler

Hvis du har behov for at leje lokaler i forbindelse med information og møder uden for din virksomhed for at gennemføre aktiviteterne i projektet, kan du få tilskud til dette. Tilskudsberettigede udgifter til leje af lokaler omfatter rene lejeudgifter og ikke udgifter til fx indkvartering og forplejning i forbindelse hermed. Kun udgifter til leje af lokaler i projektperioden er tilskudsberettigede.

Indtægter i projektperioden

Hvis projektet genererer indtægter i projektperioden, fx entréindtægter, lejeindtægter og salg af prøveproduktion, træ, flis eller andet, skal indtægterne fratrækkes de samlede, tilskudsberettigede udgifter. Dette sker på udbetalingstidspunktet. På ansøgningstidspunktet skal du oplyse, om du *forventer*, at projektet genererer indtægter i projektperioden.

Indtægter efter projektperioden

Hvis projektets samlede omkostninger er større end 1 mio. Euro, skal du – når du søger om tilsagn om tilskud, og når du søger om udbetaling af tilskud – oplyse, om du *forventer*, at projektet genererer indtægter efter projektperioden.

12. Særligt om løn til personale

Personale

Tilsagnshavers personale kan udføre arbejde i projektet i projektperioden, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede udgifter. Ved tilsagnshavers personale forstås medarbejdere, som allerede er ansat hos tilsagnshaver, og nye medarbejdere som ansættes hos tilsagnshaver for en tidsbegrænset periode i forbindelse med det konkrete projekt.

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge medarbejdere i egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Dette betragtes som udgifter til tilsagnshavers personale.

Lønkategorier, timesatser og årsløn

Hver medarbejder, der modtager løn i projektet, skal placeres inden for én af fem kategorier, alt efter hvilken type arbejde medarbejderen udfører i projektet. Du skal derfor vurdere, hvilke typer af opgaver hver medarbejder løser i projektet, da det er opgavetyper (og ikke uddannelse eller stillingsbetegnelse), der bestemmer hvilken lønkategori en given medarbejder skal placeres i.

Til hver kategori er der knyttet en timesats, som er den maksimale timeløn, der kan godkendes som tilskudsberettiget inden for kategorien (både på tilsagns- og udbetalingstidspunkt). Der kan dog kun udbetales til den faktiske timeløn for en medarbejder. Hvis en medarbejder er placeret i lønkategori 2, hvor den maksimale timesats er 378 kr., kan der kun udbetales til en timeløn på 362 kr., hvis medarbejderens faktiske timeløn er 362 kr.

Lønkategori	Maksimal timesats (kr.)
1. Almindeligt ledelsesarbejde inden for administration, erhvervsorienterede funktioner og produktions- og servicevirksomhed. *)	548
2. Arbejde, der forudsætter viden på højt niveau inden for pågældende område, naturvidenskab og ingeniørvirksomhed (inden for naturvidenskab, ingeniør, økonomi, administration, jura, samfundsvidenskab)	378
3. Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (teknisk arbejde inden for videnskab, i ingeniørvirksomhed, skib- og luftfart, forretningsservice, økonomi, administration og salg, jura, samfundsvidenskab, kultur, information og kommunikationsteknikerarbejde)	344
4. Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde (sekretærarbejde, regnskab)	286
5. Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri, ekskl. medhjælp	261

*) I særlige tilfælde kan lønkategori 1 omfatte arbejde, der forudsætter særlig erfaring og relevant specialviden på højeste niveau inden for et fagområde, som skal tilgodeses i projektet.

Timelønnen udregnes som årslønnen delt med det timeantal, der udgør ét årsværk. Et årsværk er på 1513 timer.

Årslønnen må indeholde:

- Ferieberettiget løn
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (fx barselsfonden, flexfonde)
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Årslønnen må ikke indeholde (listen er ikke udtømmende):

- Gratialer
- Provisioner
- Andre ikke-overenskomstmæssige ydelser
- Fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder m.m.

Overhead

Overhead beregnes som 15 pct. af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale. Hvis de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn er 100.000 kr., er de samlede, tilskudsberettigede udgifter til overhead 15.000 kr. (15 pct. af 100.000 kr.).

Personalets arbejdsopgaver og tidsforbrug i projektet

Når du søger om tilsagn om tilskud, er det vigtigt, at du beskriver medarbejdernes arbejdsopgaver i projektet så detaljeret, at opgaverne kan placeres inden for de fem lønkategorier og samtidig kan relateres til de konkrete aktiviteter i projektbeskrivelsen.

For hver arbejdsopgave skal du uddybe de konkrete arbejdsopgaver. For hver arbejdsopgave skal du fordele arbejdsopgaverne i de fem lønkategorier. Du skal desuden angive det tilhørende timeantal for hver lønkategori og timesatsen. Vi bruger oplysningerne til at vurdere, om opgaverne er placeret i den rigtige lønkategori, dvs. til at vurdere om priserne er rimelige.

Du må ikke angive et timeantal og en timesats i en arbejdsopgave, uden også at beskrive medarbejdernes arbejdsopgaver detaljeret.

Ved ansøgning om tilsagn er det ikke nødvendigt at angive navne på alle konkrete medarbejdere. Du skal dog oplyse navne på nøglepersoner i projektet.

Beskrivelsen af arbejdsopgaver for hver lønkategori for hver arbejdsopgave skal som udgangspunkt laves på medarbejderniveau. Hvis et projekt omfatter mange medarbejdere (to

eller flere) inden for samme lønkategori, der udfører samme type af opgaver i projektet, kan de grupperes i samme arbejdsbeskrivelse.

Timeregnskab

Ved ansøgning om udbetaling af tilskud skal det være muligt at henføre en konkret medarbejder til en konkret arbejdsopgave i projektet. Du skal derfor sende information om, hvilke medarbejdere, der har udført hvilke arbejdsopgaver. Det gøres ved at sende timeregnskab for medarbejderne. Du skal ikke sende timeregnskab for fuldtidsansatte medarbejdere, der arbejder fuldtids på projektet. Du skal sende timeregnskab for medarbejdere, der arbejder deltids på projektet.

Timeregnskabet skal udarbejdes regelmæssigt for den enkelte medarbejder og som minimum på månedsbasis. Det er tilladt at bruge virksomhedens eget system til timeregnskab.

Af timeregnskabet skal fremgå antallet af timer pr. aktivitet, dato for arbejdets udførelse og vigtigste arbejdsopgaver, som er gennemført inden for aktiviteten.

Timeregnskabet skal underskrives og dateres af medarbejderen og arbejdsgiveren.

Lønsedler

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende lønsedler for alle de medarbejdere, der indgår i udbetalingsansøgningen, idet der kun kan udbetales til den faktiske timeløn. Du skal sende lønsedler for hele den periode, som udbetalingsansøgningen vedrører.

Aftaler

Ved udbetaling af tilskud til løn til medarbejdere, skal du sende en aftale om projekttilknytning for hver medarbejder, der har udført arbejde i projektet.

Aftalen skal bl.a. indeholde:

- Projektets titel
- Medarbejderens navn
- Perioden for medarbejderens arbejde på projektet, start- og slutdato
- Timeantallet for udført arbejde i projektet i den periode, der ønskes udbetalt tilskud for
- Beskrivelse af hvilke opgaver medarbejderen har udført i projektet.

Der kan kun udbetales tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Aftalen skal være underskrevet af medarbejderen og arbejdsgiveren. Du finder skema til aftale om projekttilknytning på vores hjemmeside i [Tilskudsguide](#) under vådområdeordningen.

Rejseudgifter

Der kan kun ydes tilskud til rejseomkostninger til tilsagnshaver og tilsagnshavers personale.

Ved udgifter til **tog, bus, fly og færge** gives kun tilskud til økonomiklasse. Billetter accepteres som gyldig dokumentation for både afholdt og betalt udgift. Ved udbetaling af tilskud skal du kunne dokumentere udgifterne ved kopi af billetter.

Indkvartering og **diæter** registreres efter satsreguleringen for tjenesterejser i staten for det år, hvor udgiften er afholdt. Udgiften kan dog aldrig forhøjese, uanset ændringer i satsreguleringen for tjenesterejser i staten. Se Finansministeriets cirkulære om satsregulering for tjenesterejser. Indkvartering skal ske i nærheden af bestemmelsesstedet.

I nævnte cirkulære er hoteldispositionsbeløbet for hotelophold i udlandet angivet ved en sats for det enkelte land, fx 88 Euro i Portugal og 127 Euro i Italien⁶. Hoteldispositionsbeløbet for Danmark er angivet til 1.264 kr. inkl. moms, hvilket er 1011,20 kr. ex moms. Det er disse satser, vi vurderer som rimelige, og som du skal anvende, når du søger om tilsagn om tilskud. Ved udbetaling af tilskud til hotelophold kan kun faktiske udgifter indgå, dog max. satsreguleringen. Det betyder, at hvis dit hotelophold viser sig at blive dyrere end satsen i statens cirkulære, vil du kun kunne få tilskud ud fra satsen i cirkulæret. Hvis dit hotelophold bliver billigere end satsen i statens cirkulære, vil du kun kunne få tilskud ud fra den faktiske pris på hotelopholdet.

Refusion for **kørsel i egen bil** kan kun ske til statens laveste kørselstakst. Der kan ikke gives tilskud til brændstof. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Udgiften kan dog aldrig forhøjes, uanset ændringer i statens kørselstakst. Dette kørselsregnskab skal sendes med, når du søger om udbetaling af tilskud.

Kørselsregnskabet skal indeholde:

- Information om hvem der har kørt
- Dato for hvornår kørslen er foretaget
- Antallet af kilometer
- Formålet med kørslen, fx møde med lodsejere
- Adresser på hvorfra kørslen starter og slutter.

13. Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte (listen er ikke udtømmende):

1. Udgifter, som du har afholdt og/eller betalt, inden du har indsendt din ansøgning om tilsagn om tilskud
2. Udgifter, som du har afholdt uden for projektperioden
3. Udgifter, som du ikke har betalt, inden du sender ansøgning om udbetaling af tilskud til os
4. Udgifter, hvor fakturaen ikke er udstedt til tilsagnshaver, men til en anden end tilsagnshaver
5. Udgifter til tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer
6. Udgifter til køb af brugt udstyr og brugt materiel
7. Udgifter til leje og leasing af udstyr (gælder både for tilsagnshaver og for konsulenter i projektet)
8. Udgifter til reparation af udstyr
9. Udgifter til opførelse og ombygning af bygninger
10. Udgifter til udarbejdelse af ansøgning om tilsagn om tilskud
11. Almindelige driftsudgifter (se nedenstående beskrivelse)
12. Regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver
13. Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
14. Udgifter i form af naturalydelse (se nedenstående beskrivelse)
15. Udgifter til produkter og ydelser, som tilsagnshaver sælger fra egen virksomhed.
16. Finansierings-, revisions-, advokat og pengeinstitutomkostninger
17. Renter af gæld
18. Moms, medmindre momsen endeligt bæres af dig

⁶ Cirkulære om Satsregulering pr. 1. januar 2015 for tjenesterejser, Moderniseringsstyrelsen 18. december 2014.

19. Udgifter, der vedrører aktiviteter, som du er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning (se nedenstående beskrivelse)
20. Udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud
21. Udgifter til forskning og teknologisk udvikling
22. Køb på afbetaling med eller uden ejendomsforbehold
23. Køb af fast ejendom, herunder køb af jord
24. Udgifter til aktiviteter på arealer med skov eller beliggende i skov, herunder brandbælter
25. Udgifter til rekreative stier (se nedenstående beskrivelse)
26. Udgifter der ikke er specificerede i budgettet

Almindelige driftsudgifter

Almindelige driftsudgifter omfatter fx husleje, forsikringer af enhver art, energiforbrug, kontorholdsudgifter, telefon, abonnementer på tidsskrifter mv.

Desuden er igangværende aktiviteter, som er en del af ansøgers almindelige løbende drift, ikke tilskudsberettigede.

Udgifter, der vedrører aktiviteter, som du eller ejer eller forpagter er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning

Som eksempel kan nævnes fjernelse af forurenede jord fra projektområdet.

Naturalydelse

Ved naturalydelse forstås levering af bygge- og anlægsarbejder, varer, tjenesteydelser og jord og fast ejendom, for hvilke ingen kontantbetalinger dokumenteret ved fakturaer eller dokumenter med en tilsvarende bevisværdi er foretaget.

Anvender du kommunens andre afdelinger til udførelse af projektet betragtes udgiften som løn til eget personale, se afsnit 12. *Særligt om løn til personale*, mens udgifter til brug af kommunens egne maskiner ikke er støtteberettiget.

Rekreative stier

NaturErhvervstyrelsen yder ikke tilskud til etablering af rekreative stier i forbindelse med vådområdeprojekter. De rekreative stier kan dog etableres, såfremt NaturErhvervstyrelsen har godkendt etableringen af stierne. Ønsker du at etablere et stisystem i projektområdet, skal stierne være finansieret uden for projektets økonomi og du skal ansøge om en ændring af projektet ved NaturErhvervstyrelsen før du påbegynder etableringen af rekreative stier.

Som udgangspunkt kan NaturErhvervstyrelsen godkende etableringen af rekreative stier, hvis de placeres i yderkanten af projektarealet, hvor de ikke påvirker formålet med vådområdeprojektet, og at stierne er offentlige tilgængelige.

14. Udgifternes rimelighed/rimelige priser

Du skal i ansøgningen om tilsagn udspecificere alle udgiftsposter i projektet og angive, hvilke opgaver der skal udføres, og hvilke genstande der forventes indkøbt. Ved udspecificering menes, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Når vi modtager en ansøgning om tilskud, skal vi vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige. Det betyder, at du i alle tilfælde skal dokumentere, at der er tale om rimelige udgifter/priser. Denne vurdering hænger ikke sammen med, om projektet skal konkurrenceudsættes.

For alle udgifter gælder, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura eller kvittering, som du skal indsende sammen med udbetalingsanmodningen.

Udgifter over 50.000 kr.

Ved **alle udgifter over 50.000 kr.** skal du sende to direkte sammenlignelige tilbud, der viser, at du skal betale, hvad der svarer til markedspris for den pågældende vare eller ydelse.

Du kan kun opnå tilskud til det billigste tilbud. Du må gerne vælge det dyre tilbud, men det er det billigste, som tilskuddet bliver beregnet ud fra.

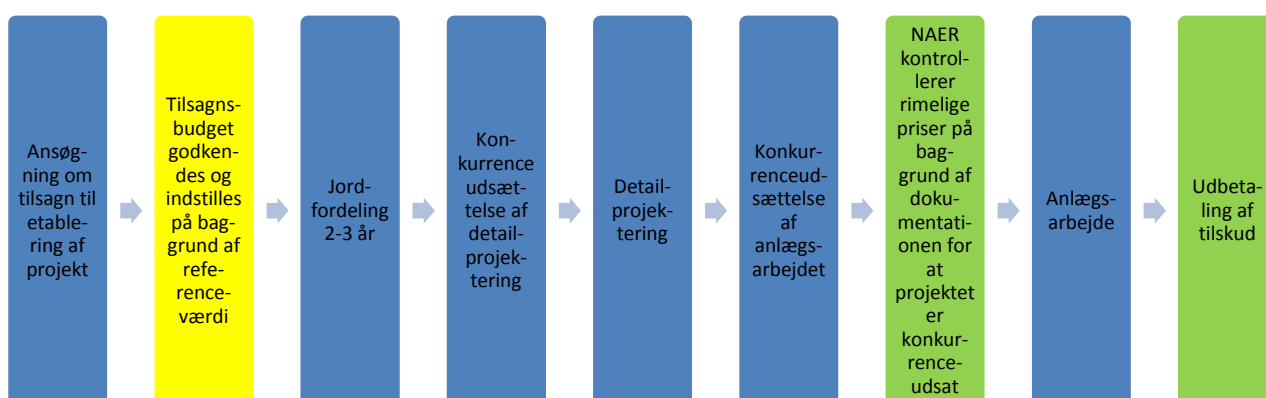
Særligt for forundersøgelserprojekter gælder, at du på tidspunktet for ansøgning om tilsagn skal indsende to tilbud for den pågældende vare eller ydelse. Hvis ikke de to tilbud indsendes på ansøgningstidspunktet kan du risikere at få afslag eller er nedsat tilskudsbeløb.

Særligt for etableringsprojekter gælder, at du i forbindelse med ansøgning om tilskud skal indsende et budgetoverslag for udgifterne til etablering af vådområdeprojektet. Hvis budgetposterne for udgifter til konsulent og udgifter til anlægsarbejder i etableringsansøgningen overstiger nedenstående referenceværdier skal du begrunde hvorfor udgifterne er høje. Referenceværdierne fremgår også af ansøgningseskemaet, lige som de fremgår af www.vandprojekter.dk.

Referenceværdier for realisering af N-vådområdeprojekter	
Udgifter til konsulent	7.200 kr./ha
Udgifter til anlægsarbejder	32.700 kr./ha

Referenceværdier for realisering af P-vådområdeprojekter	
Udgifter til konsulent	23.400 kr./ha
Udgifter til anlægsarbejder	40.600 kr./ha

Som illustreret i figur 1 skal du efter afsluttet jordfordeling konkurrenceudsætte dit detailprojekt. Efter afsluttet detailprojektering skal du konkurrenceudsætte anlægsarbejdet og indsende to tilbud for detailprojektering og anlægsarbejde til vurdering af varen eller ydelsens rimelige pris. Tilbuddene skal foreligge inden anlægsarbejdet påbegyndes. På baggrund af tilbuddene justeres budgettet. Tilsagnet kan dog ikke forhøjes.

Figur 1. Tidslinje for projektgennemførelse. Blå kasser er tilsagnshavers ansvar mens den gule viser Naturstyrelsens ansvar og de grønne viser NaturErhvervstyrelsens ansvar.

På udbetalingstidspunktet kan alene faktiske udgifter, som fremgår af fakturaer fra leverandør, indgå ved beregning af tilskuddet.

Det er vigtigt, at vi kan identificere beløbene fra tilbuddene i budgettet i ansøgningen.

Eksempel på, hvordan du skal angive prisen i budgettet:

Hvis der er to tilbud fra konsulenter; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger konsulenten med det *billigste* tilbud, skal der i budgettet stå **300.500 kr.**

Hvis der er to tilbud konsulenter; et på 300.500 kr. og et på 400.000 kr., og du vælger leverandøren med det *dyreste* tilbud, skal der i budgettet stadig stå **300.500 kr.** Du må gerne vælge konsulenten med det dyre tilbud, men du kan kun opnå tilskud beregnet ud fra prisen i det *billigste* tilbud.

Hvis en budgetpost vedrører en vare eller ydelse, der er så speciel, at der kun er én udbyder/leverandør, skal du vedlægge det indhentede tilbud sammen med din forklaring på, hvorfor du kun har indhentet ét tilbud. Du skal desuden vedlægge dokumentation fra forhandleren på, at han er eneforhandler af en bestemt teknologi. Vi vurderer, om vi kan godkende din forklaring og dokumentation.

Udgifter på og under 50.000 kr.

Ved udgifter til indkøb af varer og ydelser, hvor prisen på ansøgningstidspunktet er og forventes at være på eller under 50.000 kr., er det ikke nødvendigt at sende tilbud. Vi skal dog stadig vurdere, om priserne er rimelige, og vi kan efterspørge dokumentation på udgifter på og under 50.000 kr. ved vurdering af ansøgningen. Du skal efterfølgende kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende.

Udgifter til konsulentbistand

Kravet om, at du skal sende to tilbud for udgifter over 50.000 kr., gælder også for udgifter til konsulentbistand.

Du skal angive timeprisen og timeantallet i ansøgningen. Du skal redegøre detaljeret for, hvilken opgave konsulenten skal udføre i projektet og for prisen for opgaven, når du søger om tilsagn om tilskud. På udbetalingstidspunktet skal du sende en detaljeret faktura for konsulentbistanden, idet fakturaen skal indeholde timeantallet, timeprisen og beskrivelse af opgaven.

Den maksimale timepris for konsulentbistand, vi kan godkende som rimelig, er 1.200 kr. pr. time. Vi foretager en konkret vurdering af timesatsens rimelighed for hver konsulentydelse i det enkelte projekt, idet vi ser på, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Handel mellem afhængige parter/armslængdeprincippet

Prisen for en given ydelse må ikke være påvirket af sammenfald af interesser mellem sælger og køber, dvs. at udvekslingen af varer og tjenesteydelser sker fuldt ud som på det frie marked under fuld konkurrence. Med interesseforbunden/afhængig part menes, at der mellem to parter er et indbyrdes ejerforhold, en bestemmende eller betydelig indflydelse, familiemæssige relationer eller en fælles tilknytning til samme større organisatoriske enhed.

Eksempel på parter, som altid anses for interesseforbundne/afhængige, er:

- To afdelinger i samme kommune, hvor den ene er støttemodtager, og den anden fx en entreprenøraftdeling leverer en ydelse
- Ægtefæller eller anden familie, hvor den ene er tilskudsmodtager, og den anden driver den virksomhed, der leverer varer eller tjenesteydelser til projektet
- Virksomheder ejet af sammen person
- En virksomhed, der ejer en anden virksomhed (fx moder- og datterselskab)
- Øvrige koncernforbundne virksomheder.

Er tilbuddet afgivet af en af ansøger afhængig virksomhed, kan du kun få tilskud til kostprisen af varen/ydelsen. Kostprisen er den faktiske afholdte og betalte nettoudgift hos den part, som leverer varen/ydelsen. Du skal vedlægge dokumentation for kostprisen. Hvis du ikke kan dokumentere kostprisen, vil vi nedsætte prisen ud fra en skønsmæssig vurdering. Hvis det ikke er muligt for os at vurdere kostprisen skønsmæssigt, vil vi nedsætte prisen med 25 pct.

Krav til et tilbud

Et tilbud fra en leverandør skal indeholde:

- Leverandørens CVR nr.
- Leverandørens navn, adresse mv.
- Dato
- Beskrivelse af, hvad der leveres (hvilket udstyr (herunder model), hvilke materialer, hvilken opgave)
- Oplysning om mængden af det leverede
- Prisen pr. stk. og samlet for det leverede
- Beskrivelse af, hvad der evt. er inkluderet i leverancen og prisen, fx installering, levering, oplæring af personale i brug af maskinen mm.
- Eventuelle rabatter og generelle prisnedslag
- Angivelse af, om prisen er med eller uden moms.

Der skal være tale om reelle tilbud fra en leverandør, dvs. at leverandøren har til hensigt at sælge den pågældende vare til den oplyste pris.

Sammenlignelige tilbud

For at to tilbud er direkte sammenlignelige, skal følgende være opfyldt:

- Leverandørerne skal have forskellige CVR nr.
- Leverandørerne skal være uafhængige (se punktet *Handel mellem afhængige parter* i afsnittet *Udgifternes rimelighed*)
- Tilbuddene skal omfatte det samme produkt, så prisen kan sammenlignes
Det ene tilbud må fx ikke være på en Fiat 500 og det andet på en Lamborghini, da det ikke er samme kategori af køretøj
- Hvis det ene tilbud indeholder poster/elementer, som det andet tilbud ikke gør, skal det være muligt at trække udgiften for disse poster fra, så priserne kan sammenlignes. Hvis fx det ene tilbud indeholder udstyr og installering af dette udstyr, og det andet tilbud kun indeholder selve udstyret uden installering, skal prisen for installering oplyses separat på tilbuddet, så det er muligt at sammenligne prisen på selve udstyret.

Tilbuddene skal være tilstrækkeligt detaljerede til, at vi kan vurdere, om de er direkte sammenlignelige. Du skal forklare, hvordan tilbuddene er sammenlignelige.

15. Udbudsregler

Udbud skal både sikre effektiv konkurrence, så alle virksomheder har lige adgang til offentlige støttede kontrakter, og sikre, at der indkøbes bedst og billigst.

Som tilsagnshaver efter denne ordning, kan du være omfattet af **udbudsloven** (lov nr. 1564 af 15. december 2015) eller reglerne i **lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren** (bekendtgørelse af lov nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved lov nr. 1564 af 15. december 2015, § 198).

NaturErhvervstyrelsen skal som kontrolmyndighed sikre at gældende regler er overholdt på projekter, hvor der udbetales tilskud.

Hvis dit projekt er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af de ovenstående udbudsregler, har skal du oplyse om det allerede på ansøgningstidspunktet.

Vær opmærksom på, hvis du vil tilføje noget til et projekt eller udvide et projekt, som allerede har været i udbud, skal den nye del også i udbud. Efter udbudsreglerne accepteres dog mindre udvidelser af indgåede entrepriser inden for en bagatelgrænse.

Hvis de projektaktiviteter, vi kan give tilskud til, indgår som del af et større projekt, er det det samlede projekts kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og i givet fald hvilket regelsæt, som gælder.

Hvis dit projekt er en bygge- og anlægsopgave til over 300.000 kr., og dermed omfattet af reglerne om, at der skal indhentes mindst to underhåndsbud (§ 12, stk. 4 i den tidligere tilbudslov, som nu er ændret til lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren), **bør din opfordring til tilbudsgiverne være skriftlig**, selv om loven ikke kræver det. Ellers kan du ikke dokumentere over for styrelsen, at du har overholdt reglen om, at du i opfordringen til at afgive tilbud, har **oplyst, efter hvilket kriterie tildelingen vil ske**; laveste pris eller det økonomisk mest fordelagtige tilbud, dvs. højeste kvalitet (§ 12, stk. 5 i både den tidligere og den ændrede lov).

Du skal senest ved anmodning om udbetaling dokumentere, at du har opfyldt reglerne. Det betyder også, at du måske bliver nødt til at sende dokumentation for, at du har gennemført udbud for dele af dit projekt, som ikke er omfattet af NaturErhvervstyrelsens tilsagn.

Du skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt, dvs. ikke kun det, som skal indsendes, i mindst fem et halvt år fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at du også skal opbevare de tilbud, du ikke har accepteret.

Vi kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet.

Nedsættelse

Du skal også være opmærksom på, at vi nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis vi konstaterer, at udbudsreglerne ikke er overholdt. Det nedsatte tilskud vil blive fastsat ud fra en vurdering af alvoren og omfanget af overtrædelsen, og ud fra en vurdering af det økonomiske tab for Den Europæiske Landdistriktsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Hvis der er udgifter i dit projekt, som vedrører opgaver, du ikke har konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil vi nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Vi nedsætter med maksimalt 100 %, når det er udbudsloven, der ikke er overholdt. Vi nedsætter med maksimalt 25 %, når det er lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren, der ikke er overholdt. Dog vil nedsættelsen også maksimalt kunne være 25 %, hvis det er reglerne i udbudslovens afsnit IV, jf. § 10 om offentlige indkøb under tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse, som er overtrådt. Hvis du har konkurrenceudsat din opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller, i visse mindre alvorlige tilfælde, 5 eller 0 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Hvis det viser sig, at du ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i fem et halvt år, jf. ovenfor, kan det også medføre, at tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvoren og omfanget af overtrædelsen og det eventuelle tab for fonden.

Eksempel 1:

- Hvis du som privat ansøger skal opføre en bygning eller udføre et anlægsarbejde til en pris over 300.000 kr., skal du kunne dokumentere, at du har indhentet mindst to underhåndsbud, og at du har valgt et af dem til opgaven for at få tilskud fra NaturErhvervstyrelsen.

Hvis du – selv om du oprindeligt har indhentet tilbud, som loven kræver – senere har valgt en tredje leverandør, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 %, fordi du så ikke reelt har konkurrenceudsat opgaven.

Eksempel 2:

- Hvis I som offentlige ansøgere skal indgå en tjenesteydelseskontrakt med en klar grænseoverskridende interesse, skal I kunne dokumentere, at I har annonceret kontrakten for at kunne få tilskud fra NaturErhvervstyrelsen. I skal derfor vurdere, om opgaven har klar grænseoverskridende interesse. Ved en klar grænseoverskridende interesse forstås, at en virksomhed etableret i et andet EU medlemsland kan tænkes at have interesse i at byde på opgaven.

Hvis I i stedet for at annoncere har valgt at indhente to eller flere tilbud, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 %, fordi udbudslovens afsnit IV ikke er overholdt.

Reglerne

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om udbudsreglerne. Du finder informationen på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside,

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Udbud/Udbudsregler>

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Udbud/Vejledninger>

Vær opmærksom på, at du skal følge de regler, der gælder når du gennemfører dit projekt. Følg selv med på ovenstående links, eller www.kfst.dk for at være opdateret på ændrede regler.

16. Betingelser for tilsagn om tilskud

Der er en række krav, du skal opfylde for at kunne opnå tilsagn og/eller bibeholde dit tilsagn, uden at tilskuddet bliver nedsat. Kravene er opdelt i fire kategorier: Kriterier for støtteberettigelse, forpligtelser, andre forpligtelser og generelle betingelser. Manglende overholdelse af kravene i de fire kategorier har forskellige konsekvenser for dit tilsagn om tilskud. Se afsnit 26. *Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud.*

Kriterierne for støtteberettigelse er følgende:

1. At projektet ikke påbegyndes, før du har indsendt ansøgning om tilsagn om tilskud
2. Du er ansvarlig for at projektet gennemføres
3. Du indsender to sammenlignelige tilbud inden anlægsarbejdet påbegyndes
4. Du opnår de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder inden anmodning om udbetaling (se nedenstående afsnit)

5. Du sikrer, at der på alle ejendomme med arealer inden for projektområdet tinglyses servitut om vådområde senest to år efter datoen for slutudbetaling
6. Du sikrer, at kontrolmyndigheden har adgang til at kontrollere projektområdet
7. Du sikrer, at den NaturErhvervstyrelsen bemyndiger hertil, har adgang til at foretage målinger i projektet.

Manglende overholdelse af kriterier for støtteberettigelse medfører helt eller delvist bortfald af dit tilsagn.

Vi træffer også afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Du har givet urigtige eller vildledende eller fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse
- Du tilsidesætter din oplysningspligt efter landdistriktslovens § 8 og § 9, stk. 2 (se nedenstående beskrivelse).
- Hele projektet eller væsentlige dele af projektet ikke gennemføres i overensstemmelse med tilsagnet.

Forpligtelserne er følgende:

1. Du gennemfører projektet i overensstemmelse med tilsagnet (se nedenstående afsnit).
2. Du sikrer, at der tinglyses servitut på alle ejendomme med arealer indenfor projektområdet senest 2 år efter dato for afsluttende udbetaling

Andre forpligtelserne er følgende:

1. Projektet afsluttes senest den dato, der er anført i tilsagnet
2. Du har et særskilt regnskabssystem eller en passende regnskabskode for alle transaktioner med tilknytning til projektet (se nedenstående beskrivelse)
3. Du overholder din forpligtelse til at informere om den offentlige medfinansiering af projektet, herunder krav om skiltning (se afsnit 17. *Sådan skal du informere offentligheden om dit projekt*).
4. Du sikrer, at projektet ikke ændres væsentligt, ophører og flyttes udenfor projektområdet i 5 år fra dato for afsluttende udbetaling
5. Du opbevarer udbetalingsanmodning med tilhørende originale regnskabsbilag tilgængelig i mindst 5,5 år, regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.
6. Du opbevarer dokumentation for, at udbudsloven eller tilbudsloven er overholdt, tilgængelig i mindst 5,5 år fra datoen for slutudbetaling af tilskud, hvis projektet eller dele heraf er omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven.
7. Du afgiver de oplysninger som NaturErhvervstyrelsen beder om, op til to år efter projektet er afsluttet.

Manglende overholdelse af forpligtelser og andre forpligtelser kan medføre nedsættelse af tilskuddet og kan betyde bortfald af dit tilsagn.

De generelle betingelser er følgende:

1. Du indsender udbetalingsanmodning med tilhørende dokumenter rettidigt.

Manglende overholdelse af generelle betingelser kan medføre nedsættelse af tilskuddet og kan betyde bortfald af dit tilsagn.

Tilladelser fra offentlige myndigheder

Hvis projektets start og/eller gennemførelse kræver offentlige tilladelser, skal du oplyse dette i ansøgningsskemaet, og du skal oplyse, hvilke tilladelser det drejer sig om.

På udbetalingstidspunktet skal du sammen med udbetalingsanmodningen sende de nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder. Det kan være i form af kopi af de nødvendige dele af tilladelsen, fx miljøgodkendelsen

Tilskuddet kan ikke udbetales, før denne dokumentation foreligger. Det gælder også ved anmodning om rateudbetaling.

Tilladelsen må ikke være givet for en begrænset tidsperiode.

Projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnet

Projektet skal altid leve op til formålet med tilsagnet. Det betyder, at har du fået tilskud til et kvælstofvådområde, skal projektet fjerne kvælstof. Projektet skal også altid som udgangspunkt leve op til den beskrivelse, der fremgår af det fremsendte ansøgningsmateriale med de justeringer, der fremgår af Naturstyrelsens indstilling og NaturErhvervstyrelsens tilsagnsbrev.

Der kan dog opstå mindre ændringer under udførelse af gravearbejdet, som kan betragtes som bagateller. Disse kan være:

- Mindre ændringer i mængden (længde og antal) af kappet dræn: Ved etablering af et vådområde vil drænene (med tilhørende brønde) i projektområdet ofte blive kappet
- Mindre ændringer i antallet af dræn der kappes findes oftest ved brug af drænkort og højdemodeller. Disse oplysninger er upræcise, og når gravearbejdet begynder, viser det sig ofte, at der er en anden mængde dræn i projektområdet end først antaget
- Mindre ændringer i meter vandløb genslynget: Antallet af meter vandløb, der genslynkes kan ligeledes variere da, der under gravearbejdet kan findes ukendte forhold, der medfører, at vandløbene ikke kan ligges i de først planlagte slyngninger. Desuden kan hævnings af en vandløbsbund også variere
- Andre faktorer der kan variere fra ansøgningen, og som ikke har betydning for udbetalingen af projektet: mindre ændringer i mængden af fordelerrander, grøfter, størrelsen på digerne.

Har du foretaget disse ændringer, skal du forklare, hvad de har af betydning for anlægsbudgettet. Har de ingen betydning for anlægsbudgettet, skal du også forklare hvorfor ikke.

Kender du ændringerne inden gravearbejdet påbegyndes, skal du ansøge om en ændring af tilsagn. Læs også afsnit 23. *Ændring af projektet*

Oplysningspligt

Hvis vi forlanger det, skal du i hele perioden, hvor betingelser for tilsagn om tilskud skal opfyldes, afgive en erklæring til os om, hvorvidt betingelserne for tilsagn om tilskud fortsat opfyldes. Du har også pligt til at give os skriftlig meddelelse om forhold, der kan medføre bortfald af tilsagn eller tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskuddet.

Særskilt regnskabssystem eller særlig regnskabskode

Du skal sikre, at de projektrelaterede udgifter og indtægter enten bogføres med en særlig kode i dit regnskabssystem eller på særskilte konti i et separat regnskabssystem, der omfatter samtlige transaktioner vedrørende projektet. Samtlige fakturaer skal kunne genfindes entydigt på denne konto.

I tilsagnet kan vi fastsætte nærmere betingelser om, at du skal medvirke ved evaluering af projektet efter projektets afslutning.

Tinglysning af servitut

Der skal tinglyses en servitut om vådområder på samtlige ejendomme med arealer inden for projektområdet. I servitutterne skal NaturErhvervstyrelsen være anført som påtaleberettiget.

Servitutten skal indeholde bestemmelser om følgende:

1. Arealerne skal permanent henligge som vådområde og fastholdes som græs- eller naturarealer

2. Arealerne må ikke omlægges
3. Arealerne må ikke tilføres gødning, bortset fra den gødning, der efterlades af græssende husdyr
4. Arealerne må ikke tilføres jordforbedringsmidler
5. Arealerne må ikke tilføres plantebeskyttelsesmidler
6. Arealerne må ikke anvendes til etablering af skov eller energi-, lav- eller stævningskov
7. Arealerne må ikke anvendes til dyrkning af afgrøder, herunder ikke anvendes til frøproduktion og til dyrkning af energiafgrøder, prydvækster, pyntegrønt og juletræer, hvilket dog ikke er til hinder for, at græs og anden plantevækst på arealerne kan anvendes til græsning, slæt, rørskeer, høst af biomasse eller lignende
8. Der må ikke tilskudsfores på arealerne. Tilskudsfores af kalve under 6 måneder i kalveskjul og halm til strøelse er dog tilladt. Mineraler betragtes ikke som tilskudsfores
9. Aktiviteter, bortset fra afgræsning, som ejere og forpagtere iværksætter eller tillader på den del af arealerne, der ligger nærmere end 5 meter fra åbne vandløb, søer over 100 m² og kystlinjer, skal udføres på en måde, der ikke medfører erosion af nævnte del af arealerne. Afstanden regnes fra vandløbets eller søens øverste kant eller for så vidt angår kystlinjer fra årets normale højeste vandstandslinje
10. Kontrolmyndigheden skal have adgang til projektområdet i forbindelse med kontrol
11. Der skal være den adgang til projektområdet, der er nødvendig for at kunne opfylde betingelser vedrørende vedligeholdelse af anlæg
12. Den naturtype og tilstand, der dannes som følge af de bestemmelser, der tinglyses i medfør af nærværende bekendtgørelse, er ikke omfattet af undtagelsesreglen (1-årsreglen) i § 2, stk. 1 og 3, i bekendtgørelse nr. 1786 af 16. december 2015 om beskyttede naturtyper eller senere bestemmelser, der måtte afløse de nævnte bestemmelser
13. Den, NaturErhvervstyrelsen bemyndiger dertil, skal have adgang til arealer i projektområdet i forbindelse med målinger af effekten af projektet på vandmiljøet og naturen, herunder til at tage jord- og vandprøver.

NaturErhvervstyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra nr. 4, 5, 8, og 9, 1. punktum.

NaturErhvervstyrelsen kan i tilsagnet fastsætte yderligere betingelser for tilsagnet, herunder at servitutter for projektarealet skal indeholde nærmere anførte bestemmelser udover de bestemmelser, der er anført ovenfor, herunder bestemmelser om afvandingsforholdene, vedligeholdelse af anlæg og plantedækket.

Du finder en skabelon til en deklaration af vådområdet på NaturErhvervstyrelsens tilskudsguide under [vådområdeordningen](#).

17. Sådan skal du informere offentligheden om dit projekt

Det er et krav i EU-reglerne⁷, at du som modtager af tilskud skal oplyse offentligheden om projekter, der får støtte under LDP. Det kalder vi "skiltning". Vær opmærksom på, at der er forskellige krav til forskellige typer af projekter.

⁷ Reglerne om skiltningsforpligtelser under Landdistriktsprogrammet fremgår af forordning 808/2014, artikel 13 samt bilag III, som ændret ved forordning 2016/669, bilag III.

I det følgende kan du læse mere om, hvornår og hvordan du skal informere om dit projekt, og den støtte du har modtaget. Til sidst kan du læse om nedsættelse af dit tilskud, hvis du ikke skiltes korrekt.

Skiltning i løbet af projektperioden

Støtten til investering, infrastruktur bygge- / anlægsarbejde overstiger 375.000 kr.

Hvis vi udbetaler støtte til en investering i et fysisk aktiv, fx fysiske genstande, infrastruktur eller bygge- og anlæg, og den samlede offentlige støtte (EU og national), som vi udbetaler hertil, er på mere end 375.000 kr., skal du i løbet af projektperioden opsætte mindst én plakat (minimumstørrelse A3) eller et skilt / en plade med information om projektet på et sted, der er klart synligt for offentligheden. Kravet gælder derfor ikke, når der gives støtte til et projekt, der fx kun får tilskud til tjenesteydelser, fx undervisning.

Se nedenfor specifikation af, hvilke krav der stilles til skiltets indhold.

Støtten til infrastruktur eller bygge- og anlægsarbejde overstiger 3.750.000 kr.

Hvis den samlede offentlige støtte (EU og national), som vi udbetaler til infrastruktur eller bygge- og anlægsarbejde, er på mere end 3.750.000 kr., skal du i løbet af projektperioden have et skilt med oplysning om finansieringen af projektet. Skiltet skal være af betydelig størrelse og sættes op på et sted, som er klart synligt for offentligheden. Størrelsen er afhængig af forholdene, men skal dog være mindst A3 størrelse.

Se nedenfor specifikation af, hvilke krav der stilles til skiltets indhold.

Du skal informere på din erhvervsmæssige hjemmeside

Hvis du har et websted til erhvervsmæssig brug, skal du i løbet af projektperioden informere om støtten fra Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af landdistrikterne. En erhvervsmæssig hjemmeside er en hjemmeside med et kommercielt formål som fx salg af kød eller reklame for en gårdbutik i tilknytning til din bedrift. Kravet gælder kun, hvis der er en direkte sammenhæng mellem hjemmesiden, og projektet der gives støtte til. Følgende krav gælder for websteder til erhvervsmæssig brug:

- Websteder til erhvervsmæssig brug skal have en kort beskrivelse af projektet med formål og resultater.
- På websteder skal der være et link til: [EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne](#)

Informationen skal ligge på hjemmesiden fra projektperiodens start frem til, at du har modtaget slutudbetaling, så vi kan tjekke, at du har informeret korrekt i projektperioden, inden vi udbetaler. På websteder skal link og tekst placeres på forsiden, medmindre det er mere relevant at placere på en underside.

Skiltning efter projektperioden

Støtten til fysisk genstand, infrastruktur eller bygge- og anlægsarbejde overstiger 3.750.000 kr.

Hvis den samlede offentlige støtte (EU og national), som vi udbetaler, er på mere end 3.750.000 kr., og der gives støtte til enten:

- køb af en fysisk genstand
- finansiering af infrastruktur eller
- bygge- og anlægsprojekt

gælder følgende krav til skiltning:

Du skal sætte en plade eller en tavle af permanent karakter op. Pladen/tavlen skal være af betydelig størrelse og sættes op på et sted, som er klart synligt for offentligheden. Størrelsen er afhængig af forholdene, men skal dog være mindst A3 størrelse. Pladen eller tavlen af

permanent karakter skal opretholdes, der hvor du har placeret den, i "opretholdelsesperioden", som står i dit tilsagn. Perioden regnes fra tidspunktet, hvor du modtog slutudbetaling.

Derudover skal du være opmærksom på, at pladen/tavlen skal være sat op senest tre måneder efter udløbet af projektperioden.

Se neden for specifikation af, hvilke krav der stilles til skiltets indhold.

Skiltning i løbet af - og efter projektperioden i kommunikationsmateriale
Informations- og kommunikationsmateriale, herunder publikationer, web samt anden elektronisk information mv.

I forbindelse med projektet, gælder der også krav for skiltning på dit informations- og kommunikationsmateriale.

På publikationer, som fx forundersøgelserapporter, brochurer, foldere, nyhedsbreve, plakater og flyers, skal:

- EU logo,
- Miljø- og Fødevareministeriets logo og
- teksten placeres på titelbladet.

På alt informations- og kommunikationsmateriale, der omhandler projektet, skal du oplyse om tilskuddet med angivelse af logoer og tekst som beskrevet nedenfor under "generelle krav til alle former for skiltning".

Se nedenfor specifikation af, hvilke krav der stilles til kommunikationsmaterialets indhold.

Generelle krav til alle former for skiltning

Specifikationer for alle plakater/ oplysningsskilte/ plader/ tavler/ websteder

De pågældende plakater / oplysningsskilte / plader / tavler/ websteder mv., skal indeholde disse oplysninger, som skal fylde mindst 25 procent af arealet:

- Den Europæiske Unions logo (EU-flag).
- Miljø- og Fødevareministeriets logo.
- Følgende tekst: "Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne".
- Titlen på projektet og en kort beskrivelse af projektets formål.

Såfremt din hjemmeside er erhvervsmæssig og har en tilknytning til projektet, som beskrevet i punktet "Du skal informere på din erhvervsmæssige hjemmeside" gælder kravet, at oplysningerne skal fylde mindst 25 procent på denne hjemmeside.

For andet informations- og kommunikationsmateriale er det ikke et krav, at oplysningerne skal fylde 25 procent. Informations- og kommunikationsmateriale skal indeholde:

- Den Europæiske Unions logo (EU-flag)
- Miljø- og Fødevareministeriets logo
- Følgende tekst: "Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne".

Tekst og logo finder du på naturerhverv.dk/tilskudsguide under din ordning og følger linket: [Skiltning – krav til information om tilskud](#)

Placering af plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen

Du skal placere plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen på et sted, der er klart og synligt for offentligheden, fx ved indgangen til en bygning.

Hvis der er tale om vådområde- eller lavbundsprojekter kan du placere plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen på tilsagnshavers offentlige bygning indtil selve anlægsarbejdet påbegyndes. Herefter skal skiltet placeres i tilknytning til projektområdet.

Hvis du placerer skiltet udendørs, skal du sørge for, at anvende vejrbestandigt materiale, så skiltet ikke ødelægges af vind og vejr.

Du skal ved udbetalingen dokumentere, at du har skiltet korrekt

Du skal sende fotodokumentation for, at du har skiltet korrekt, når du søger om udbetaling. Dokumentationen består af to fotos:

- et der viser, hvad der står på skiltet og
- et der viser, hvor skiltet er placeret.

Når du søger om udbetaling, skal du sende dokumentation for, at du har skiltet korrekt i løbet af projektperioden. Det vil sige, at selvom du i forbindelse med rateudbetalingen har indsendt dokumentation for skiltning, skal du igen sende dokumentation for skiltning, når du søger om slutudbetaling.

Hvis du er omfattet af kravet om permanent skiltning efter projektperioden, skal du ved anmodning om slutudbetaling også indsende dokumentation for, at den permanente plade/tavle er opsat.

Hvor længe skal du beholde plakaten/skiltet/pladen mv.?

Hvis du er omfattet af kravene om skiltning i løbet af projektperioden, kan plakaten/skiltet mv. tages ned, når projektperioden er slut.

Det kan forekomme, at de indsendte fotos ikke er tilstrækkelig tydelige eller taget sådan, at vi ikke kan konstatere, om du har skiltet korrekt. Vi anbefaler derfor at lade skiltet hænge, til du har modtaget slutudbetaling, så du kan dokumentere, at du har skiltet korrekt.

Pladen eller tavlen af permanent karakter skal opretholdes, der hvor du har placeret den, i "opretholdelsesperioden", som fremgår af dit tilsagn. Perioden regnes fra tidspunktet, hvor du modtog slutudbetaling.

Bemærk, at der er krav om skiltning i projektperioden eller i både projektperioden og opretholdelsesperioden. Krav om skiltning er forskelligt afhængigt af den samlede projektsum.

Nedenstående oversigt er en skematisk illustration af ovenstående tekst.

+ = krav om skiltning

÷ = intet krav om skiltning

375.000. kr. og under (<50.000 euro):

I projektperioden	Skilt/Plade	Plakat (mindst én, minimumsstørrelse A3)	Hjemmeside
Varekøb (Investeringsprojekt)	÷	÷	+
Tjenesteydelser	÷	÷	+
Bygge/Anlæg	÷	÷	+

Over 375.000. kr. til 3.750.000.kr. (>50.000 euro men <500.000 euro):

I projektperioden	Skilt/Plade	Plakat (mindst én, minimumsstørrelse A3)	Hjemmeside
Varekøb (Investeringsprojekt) ⁸	+	+	+
Tjenesteydelser	÷	÷	+
Bygge/Anlæg ⁹	+	+	+

Over 3.750.000. kr. (>500.000 euro):

I projektperioden	Skilt (mindst A3 størrelse)	Plakat (mindst én, minimumsstørrelse A3)	Hjemmeside
Varekøb (Investeringsprojekt)	÷	÷	+
Tjenesteydelser	÷	÷	+
Bygge/Anlæg	+	÷	+

Over 3.750.000. kr. (>500.000 euro):

I opretholdelsesperioden	Plade/Tavle (mindst A3 størrelse)	Plakat (mindst én, minimumsstørrelse A3)	Hjemmeside
Varekøb (Investeringsprojekt)	+	÷	÷
Tjenesteydelser	÷	÷	÷
Bygge/Anlæg	+	÷	÷

18. Særligt om opretholdelse af projektet og opbevaring af dokumenter

Skriftligt og elektronisk materiale

Hvis projektet omfatter udarbejdelse af artikler og andet skriftligt eller elektronisk materiale, skal du opbevare dette materiale i fem år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Udstyr og investeringer

⁸ Du skal opsætte mindst én plakat (minimumsstørrelse A3) eller et skilt/plade. Der er altså valgfrihed for så vidt angår typen man anvender. Men det er vigtigt at man benytter én af mulighederne.

⁹ Du skal opsætte mindst én plakat (minimumsstørrelse A3) eller et skilt/plade. Der er altså valgfrihed for så vidt angår typen man anvender. Men det er vigtigt at man benytter én af mulighederne.

Hvis du har fået tilskud til udstyr, skal du opbevare dette i fem år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Hvis dette udstyr går i stykker inden for projektperioden, skal det repareres for din regning. Er det ikke muligt at reparere det pågældende udstyr, skal du erstatte det for egen regning.

Hvis udstyret går i stykker efter projektperioden, men inden for 5-årsperioden, og der ikke længere er brug for genstanden, vil vi normalt ikke forlange, at genstanden erstattes, men den skal stadig opbevares.

Fakturaer og betalingsdokumentation

Du skal opbevare faktura og dokumentation for betaling af den nyindkøbte genstand, i 5 et halvt år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Du skal endvidere opbevare faktura og dokumentation for betaling af den defekte genstand, i 5 et halvt år regnet fra datoen for slutudbetaling af tilskud.

Hvis du er i tvivl, skal du kontakte os.

19. Igangsætningstilladelse

I forbindelse med at vi kvitterer for at have modtaget din ansøgning, giver vi tilladelse til, at du på egen regning og risiko går i gang med projektet.

Hvis din ansøgning senere resulterer i et tilsagn, kan projektudgifter, du har afholdt fra datoen for igangsætningstilladelsen, indgå i tilskudsgrundlaget. Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må du selv betale alle projektudgifter.

En igangsættelsestilladelse er derfor ikke en garanti for, at du får tilskud til projektet. Datoen for igangsættelse kan tidligst være datoen for indsendelsen af din ansøgning.

20. Besked om afgørelse om tilsagn

Når vi har behandlet din ansøgning og truffet beslutning om, hvorvidt du får tilsagn om tilskud eller afslag til dit projekt, sender vi afgørelsen til dig.

Hvis du får tilsagn om tilskud til dit projekt, sender vi et tilsagnsbrev. Tilsagnet indeholder et budget over de godkendte, tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over betingelser. Tilsagnet omfatter det fremsendte ansøgningsmateriale med de justeringer, der fremgår af Naturstyrelsens indstilling og NaturErhvervstyrelsens tilsagnsbrev.

Hvis du får delvist tilsagn om tilskud til dit projekt, indeholder tilsagnet desuden begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for de dele af projektet, som vi ikke har fundet tilskudsberettiget, samt en klagevejledning.

Hvis du får afslag til dit projekt, sender vi et afslagsbrev med begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for afslaget samt en klagevejledning.

21. Projektperioden

Projektperioden er som udgangspunkt 2 år for forundersøgelsesprojekter og 4 år for etableringsprojekter. Vi fastsætter projektperioden i tilsagnet, herunder start- og slutdato.

22. Klageadgang

Du kan klage skriftligt over NaturErhvervstyrelsens afgørelser under vådområdeordningen senest fire uger fra den dag, du modtog afgørelsen.

Du sender klagen til NaturErhvervstyrelsen med e-mail til: erhverv@naturerhverv.dk eller med almindelig post.

Du kan bruge klageskemaet, som du finder på vores hjemmeside naturerhverv.dk/klageskema.

Med mindre, vi finder grundlag for at genoptage sagen og træffe ny afgørelse, sender vi klagen sammen med vores kommentarer videre til Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, som træffer afgørelse i sagen. Afgørelser truffet af Klagecenter for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri kan ikke indbringes for anden offentlig myndighed.

Modtager vi klagen for sent, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet.

23. Ændring af projektet

Du kan søge om ændring af et projekt vedrørende:

- Forlængelse af projektperioden
- Ændring af projektindholdet
- Ændring af budgettet.

Du skal søge om ændring af projektet hos NaturErhvervstyrelsen for alle tre ændringstyper.

Du skal sende din ansøgning om ændring via Miljø- og Fødevarerministeriets Tast selv-service. I Tast selv-service skal du finde dit seneste indsendte ansøgningskema og rette i dette. Herefter genfremsender du skemaet med ændringerne. Din beskrivelse af, begrundelse for og bemærkninger til ændringen skal du skrive i bemærkningsfeltet eller uploade under fanen *Bilag*. Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside naturerhverv.dk i [Tilskudsguide](#) under vådområdeordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

Din ansøgning om ændring skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest to måneder før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, og din ansøgning om ændring skal være begrundet.

Ansøgning om forlængelse af projektperioden skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest 10 dage før projektperioden udløber. Du kan derfor ikke få godkendt en ændring, som vi modtager efter projektperiodens udløb.

Alle ændringer skal godkendes af NaturErhvervstyrelsen, inden du sætter ændringen i gang. Det betyder også, at vi ikke kan godkende ændringer med tilbagevirkende kraft. Du skal derfor hele tiden være opmærksom på, om projektet forløber, som det skal, eller om du har behov for at søge om at ændre projektet, så ændringerne kan iværksættes fremadrettet efter vores godkendelse.

Vi kan godkende dit ønske om at ændre projektet på betingelse af, at ændringen efter vores vurdering er i overensstemmelse med projektets formål.

Når vi har behandlet din ansøgning om ændring og truffet afgørelse, meddeler vi dig den endelige afgørelse.

Forlængelse af projektperioden

Din ansøgning om forlængelse af projektperioden skal indeholde følgende oplysninger:

- Kort redegørelse for årsagen til, at projektet er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagnsbrevet
- Angivelse af dato for, hvornår projektet kan afsluttes
- Begrundet redegørelse for, hvordan projektet realistisk kan gennemføres inden for den forlængede periode.

Ændring af projektindholdet

Din ansøgning om at ændre projektets indhold, skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen
- Beskrivelse af ændringen
- Beskrivelse og dokumentation af hvad ændringen betyder for projektet
- Ved ændring af projektgrænser, medsend da kort over ændringerne

Ændring af budgettet

Hvis du ikke har søgt om budgetændring, vil vi ved udbetaling af tilskud kunne godkende en omfordeling mellem de enkelte omkostningsarter med maksimalt 10 pct. Tilskuddet kan dog ikke forhøjes.

Du skal søge om budgetændring, hvis du ønsker at forhøje en eller flere omkostningsarter med mere end 10 pct., og du ønsker en omfordeling af budgettet, så en anden omkostningsart reduceres. Du skal derfor ikke søge om budgetændring, hvis du ikke har behov for denne omfordeling i budgettet.

Ved en omkostningsart forstås:

- Hver af de fem lønkatogier er hver især en omkostningsart
- Hver udgift til konsulentbistand er hver især en omkostningsart
- Materialeposten - indeholdende alle udgifter til materialer - er en omkostningsart
- Udstyrsposten - indeholdende alle udgifter til udstyr - er en omkostningsart
- Anlægsposten - indeholdende alle udgifter til anlæg - er en omkostningsart
- Leje af lokaler - indeholdende alle udgifter til lokaleleje - er en omkostningsart
- Posten, der indeholder alle andre omkostninger, er en omkostningsart.

Din ansøgning om budgetændring skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen
- Et nyt budget
- Nye tilbud, hvis budgetændringen omfatter indkøb af varer eller ydelser med en pris over 50.000 kr.

Du skal være opmærksom på, at hvis timesatsen for **konsulentbistand** forhøjes i forhold til den godkendte timesats i tilsagnet, skal du altid søge om en budgetændring uanset størrelsen af ændringen.

Eksempel på konsekvens, hvis du ikke søger om budgetændring:

Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev	De faktiske betalte udgifter	Godkendte udgifter, + evt. op til max 10 pct.
Løn til personale, lønkategori 2	50.000	90.000	55.000
Løn til personale, lønkategori, 3	250.000	350.000	275.000
Konsulentbistand	590.000	460.000	460.000
Analyser	5.000	5.000	5.000
I alt	895.000	905.000	795.000

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 895.000 kr., men de faktiske udgifter endte på 905.000 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere end 10 pct.) ift. tilsagnet. Da der ikke søgt om budgetændring, vil vi maksimalt kunne godkende udgifter for 795.000 kr., fordi vi kun kan godkende ændringer op til max 10 pct.

Særligt om tilsagnsforhøjelser

Det er ikke muligt at forhøje tilsagnsbeløbet. Dog kan tilsagnsforhøjelser på kommunale kvælstofvådområder – etablering accepteres i exceptionelle tilfælde. Det exceptionelle kan ikke forudses, udover det exceptionelle skal følgende parameter som udgangspunkt være opfyldt:

- Projekter som dækker arealer over 100 ha. Risikoen for `overraskelser` i etableringsfasen kan især gøre sig gældende ifm. projekter, der berører store arealet, mange tekniske anlæg og afværgeforanstaltninger
- Projekter med mere end 25 lodsejere, hvor forudsætningen om frivillighed kan betyde langvarige forhandlingsforløb og dermed kan trække en realiseringsproces ud, hvormed ændrede økonomiske forhold kan opstå
- Usikkert ejendomsmarked med få købere, som betyder at fastsættelse af købs- og salgsværdier på landbrugsjord vil være behæftet med betydelig usikkerhed.

Du skal ikke have kunnet forudse den exceptionelle situation, inden du indsendte din ansøgning om tilsagn. Det er fx ikke i sig selv exceptionelt, at en lodsejer trækker sig, ligesom dårlig projektledelse heller ikke kan begrunde en tilsagnsforhøjelse.

Bemærk, at ligesom ved alle andre ændringer skal du have godkendt denne ændring, inden du påbegynder den.

24. Overdragelse af tilsagn

Vi kan efter ansøgning tillade, at tilsagnet overdrages til en anden projektansvarlig. Det er en betingelse, at den nye ansøger selvstændigt ville kunne opnå tilsagn om tilskud. Den, der får overdraget tilsagnet, overtager alle rettigheder og forpligtelser efter tilsagnet.

Den oprindelige tilsagnshaver skal sende et udfyldt overdragelseskema, og en begrundet ansøgning om tilladelse til at overdrage tilsagnet til en anden. Skemaet skal sendes til NaturErhvervstyrelsen. Du finder skema til ansøgning om overdragelse af projekt i Tast selv-service.

Din ansøgning om ændring af tilsagnshaver skal sendes hurtigst muligt og skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen straks efter, den kommende, nye tilsagnshaver har underskrevet overdragelseskemaet. Vi kan ikke godkende overdragelsen med tilbagevirkende kraft.

25. Afslutning af projekt

Når projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan du søge om slutudbetaling af tilskuddet.

Afsyning

I forbindelse med behandling af din ansøgning om slutudbetaling, vil investeringen blive afsynet, hvilket betyder, at vi kommer på besøg på stedet, hvor investeringsprojektet er gennemført.

Afsyningen skal sikre, at projektet er fuldført i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for tilsagnet. Det vil sige, at indkøb af maskiner/udstyr/inventar og installeringen af maskiner og udstyr skal være i overensstemmelse med de tekniske/konkrete beskrivelser i den godkendte ansøgning om tilsagn om tilskud eller senere godkendte ændringer.

Vi kan først gennemføre slutudbetalingen, når vi har afsynet investeringen.

Slutrapport

Når projektet er gennemført, skal du sende en slutrapport til os samtidig med din ansøgning om slutudbetaling.

Det er en betingelse for slutudbetaling, at vi har modtaget og godkendt din slutrapport.

Din slutrapport skal udarbejdes på det samme skema, som du bruger til din anmodning om slutudbetaling af tilskud. Skemaet findes på i Tast selv-service som kan tilgås via vores hjemmeside www.naturerhverv.dk.

I slutrapporten skal du bl.a. oplyse 1) de effekter, du forventede på ansøgningstidspunktet (se ansøgningsskemaet), 2) de effekter, der reelt er skabt ved afslutning af projektet, og 3) de effekter, der yderligere forventes fremadrettet efter afslutning af projektet, som følge af projektet.

De parter, der samarbejder i projektet, skal underskrive slutrapporten.

Udtalelse fra Naturstyrelsen om gennemført projekt

Anmodning om udbetaling skal være vedlagt en udtalelse fra Naturstyrelsen om, at projektet (forundersøgelse eller etablering) er gennemført i overensstemmelse med tilsagnets indhold. Skema til "Anmodning om udtalelse fra Naturstyrelsen om gennemført forundersøgelse/etablering" findes på www.vandprojekter.dk og www.naturerhverv.dk under [Kommunale kvælstofvådområder](#) eller [Kommunale fosforvådområder](#) under fanen skema og vejledning.

Anmodningsskema om udtalelse, inklusiv bilag (forundersøgelserapporter, etableringsrapport mv.) sendes på mail til Naturstyrelsen på vandprojekter@nst.dk

26. Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud

Helt eller delvist bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud

Vi træffer afgørelse om helt eller delvist bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Du har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse
- Du tilsidesætter din oplysningspligter efter landdistriktslovens § 8 og § 9, stk. 2.
- Hele projektet eller væsentlige dele af projektet ikke gennemføres i overensstemmelse med tilsagnet
- Et eller flere kriterier for støtteberettigelse ikke er opfyldt, se afsnit 16. *Betingelser for tilsagn om tilskud.*

I tilfælde af tilbagebetalingskrav vil der blive pålagt renter, som beregnes fra tidspunktet for meddelelse af tilbagebetalingskravet med den rentesats, der er fastsat i renteloven.

I tilfælde af grove misligholdelser kan straf komme på tale, jf. landdistriktslovens § 12.

Nedsættelse af tilskudsberettigede udgifter

Vi udbetaler **kun** tilskud til udgifter, der er givet tilsagn til. Vi fratrækker udgifter, der ikke er godkendt i tilsagnet eller i senere projektændringer.

Hvis det beløb, du ansøger om, overstiger det beløb, du er berettiget til, med 10 pct. eller mere, risikerer du en nedsættelse af dit tilskud. Nedsættelsen udgør forskellen mellem det beløb, du ansøger om, og det beløb du er berettiget til. Det er derfor vigtigt, at du sætter dig ind i de gældende regler, herunder betingelserne for dit tilsagn. Se nedenstående eksempel på hvordan vi nedsætter dit tilskud, hvis du ansøger om udbetaling af tilskud til udgifter, der overstiger dit støtteberettigede beløb med 10 pct. eller mere.

Bemærk, hvis du kan godtgøre, at du ikke selv er skyld i at have anmodet om for stort tilskud, skal udbetalingen ikke nedsættes.

Eksempler på nedsættelse af tilskud - hvis du ansøger om mere end 10 pct. af, hvad du er tilskudsberettiget til:

Eksempel 1:

Du ansøger om en udbetaling på 1.200 kr., men vi godkender kun de 1.000 kr. som tilskudsberettiget. Forskellen mellem det ansøgte og tilskudsberettigede beløb er 200 kr. og udgør $(200/1.000 \times 100)$ 20 procent, hvilket er mere end 10 procent af det tilskud, vi kan udbetale. Vi reducerer derfor din udbetaling med forskellen, og fratrækker yderligere differencebeløbet på 200 kr. Din ansøgning om 1.200 kr. bliver dermed nedsat med i alt 400 kr., således at du kun får udbetalt $(1.200 - 200 - 200)$ 800 kr.

Eksempel 2:

Du ansøger om en udbetaling på 40.000 kr., hvoraf 32.000 kr. er tilskudsberettigede udgifter ekskl. moms, og 8.000 kr. udgør moms. De 8.000 kr. i moms er ikke tilskudsberettiget, da momsen refunderes fra SKAT. I dette tilfælde udgør differencen på 8.000 kr. $(8.000/32.000 \times 100)$ 25 procent, dvs. mere end 10 procent. Først reduceres din udbetalingsansøgning til det beløb, der er støtteberettiget, i dette tilfælde $(40.000 - 8.000)$ 32.000 kr. Oveni reduktionen tillægges en nedsættelse svarende til det beløb, ansøgningen

blev reduceret med, i dette tilfælde yderligere 8.000 kr. Din ansøgning på oprindeligt 40.000 kr. resulterer derfor i en udbetaling af tilskud på $(40.000 - 8.000 - 8.000)$ 24.000 kr.

Eksempel 3:

Du ansøger om en udbetaling på 2.000.000 kr., men kun de 1.800.000 kr. er tilskudsberettigede udgifter. Du har altså ansøgt om 200.000 kr. til udgifter, der ikke er tilskudsberettigede. Det kunne fx være til materialer, som du ikke har fået godkendt i tilsagnet. I dette tilfælde udgør differencen på 200.000 kr. til en ansøgning på $(200.000/1.800.000 \times 100)$ 11 procent mere, end hvad du har ret til, hvilket er mere end 10 procent. Først reduceres din udbetalingsansøgning til det beløb, der er støtteberettiget, i dette tilfælde 1.800.000 kr. Oven i reduktionen tillægges en nedsættelse, svarende til det beløb ansøgningen blev reduceret med, i dette tilfælde yderligere 200.000 kr. Din ansøgning på oprindeligt 2.000.000 kr. resulterer dermed i en udbetaling af tilskud på $(2.000.000 - 200.000 - 200.000)$ 1.600.000 kr.

Nedsættelse af tilskud ved overtrædelse af forpligtelser og andre forpligtelser

Vi kan opretholde tilsagnet og foretage en nedsættelse af tilskuddet, hvis en eller flere forpligtelser ikke er overholdt.

Ved overtrædelse af en eller flere forpligtelser vil tilskuddet blive nedsat ud fra en vurdering af alvor, omfang og varighed af overtrædelsen, og om der er tale om gentagelse.

Overholder du ikke en eller flere forpligtelser, kan det være så alvorligt, at tilsagnet bortfalder.

Vurdering af alvor, omfang, varighed og gentagelse

Hvis du overtræder forpligtelserne i dit tilsagn, kan det medføre, at NaturErhvervstyrelsen nedsætter dit tilskud. Der kan også være tale om så alvorlig en overtrædelse, at tilsagnet bortfalder. Overtrædelsen bliver vurderet i forhold til:

- alvor
- omfang
- varighed og
- gentagelse

Alvor og varighed

Spørgsmålet, om hvor alvorlig overtrædelsen er, afhænger især af overtrædelsens konsekvenser i forhold til formålet med ordningen. Overtrædelsens varighed afhænger navnlig af, hvor længe virkningerne af overtrædelsen gør sig gældende. For projekttilskudsordninger vurderes alvor og varighed at være sammenhængende.

Omfang

Hvor omfattende overtrædelsen er, afhænger især af, hvilken virkning, overtrædelsen har på det enkelte projekt som helhed. Omfanget ses for så vidt muligt for de enkelte dele af projektet i forhold til tilsagnet.

Gentagelse

Om en overtrædelse er gentagende afhænger af, om der er fastslået en lignende overtrædelse hos tilsagnshaver i løbet af de sidste fire år fra overtrædelsen bliver konstateret eller i løbet af hele programperioden 2014-2020. NaturErhvervstyrelsen ser også på, om overtrædelsen er sket af dig i samme eller en lignende foranstaltning i programperioden 2007-2013. Hvis der konstateres gentagelse, betyder det, at sanktionsprocenten forhøjes.

Beregning af nedsættelse af tilskud

NaturErhvervstyrelsen beregner en procentsats for nedsættelse af tilskuddet på baggrund af din overtrædelse af forpligtelser fastsat i dit tilsagn.

Omfanget fastlægges som forholdet mellem overtrædelsens størrelse og projektstørrelsen, for eksempel manglende areal i forhold til det samlede areal anført i tilsagnet.

For at fastlægge alvoren og varigheden af overtrædelsen, bruges vægtningskategorier som et virkemiddel. Vægtningskategorierne er inddelt i syv kategorier jf. tabel 1. Vægtningskategorierne er med til at mildne sanktionerne.

Tabel 1: Vægtningskategori for alvor og varighed

Vægtningskategori	Faktor
Kategori 5	Bortfald
Kategori 4	100
Kategori 3	50
Kategori 2	25
Kategori 1	10
Kategori 0	2
Kategori bagatel	0

Vægtningskategorier for de hyppigste overtrædelser fremgår af bilag 1, hvor der fremgår en vurdering af overtrædelsen af forpligtelse i forhold til formålet med tilskudsordningen. Denne bygger på en faglig vurdering. Vurderingen af en overtrædelse vil dog altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. I kategorien "bagatel" vil nedsættelsen være på 0 %. Hvis en overtrædelse vurderes til en kategori 5, vurderes overtrædelsen at være så alvorlig, at den medfører bortfald af tilsagn.

Efter fastlæggelsen af omfanget og alvoren af overtrædelsen beregnes det antal point som hver overtrædelse medfører ud fra nedenstående ligning.

$$\frac{[\text{Overtrædelsens størrelse}] \times [\text{vægtningskategoriens faktor}]}{[\text{projektstørrelse}]} = \text{point}$$

Herefter fastlægges nedsættelsesprocenten idet point inden for et givet interval medfører forskellige nedsættelsesprocenter, jf. tabel 2.

Tabel 2: Vurdering af overtrædelsen af forpligtelse i forhold til formålet med tilskudsordningen

Vurdering af overtrædelsen	Point inden for den enkelte kategori	Nedsættelsesprocent på baggrund af samlet vurdering af alvor, omfang og varighed.
Uvæsentlig	< 1	0 %
Meget lidt væsentligt	1 < 25	10 %
Mindre væsentligt	≥ 25 < 50	25 %
Væsentligt	≥ 50 < 80	50 %
Meget væsentligt	≥ 80	100 %

Eksempel 1: Overtrædelse af forpligtelse

Du har fået tilsagn om tilskud til etablering af et vådområde på 18 hektar. Ved afsyning viser det sig, at der alene er etableret et vådområde på 10 hektar. Du har derfor overtrådt din forpligtelse om at indhegne det antal hektar som anført i tilsagnet. Du har ikke søgt en projektændring, men projektet vurderes stadig at være i overensstemmelse med formålet med ordningen, og i øvrigt ville projektet være blevet prioriteret på tilsagnstidspunktet efter de opstillede prioriteringskriterier.

Overtrædelsens omfang består derfor i manglende indhegning af 8 ha ud af 18 ha. For overtrædelse af forpligtelsen fastsættes alvoren af overtrædelsen i eksemplet til en vægtningskategori 4.

A: Udregning af point med vægtningskategori 4

Etablering af 10 ha fremfor 18 ha med vægtningskategori 4 (dvs. 100). Antal af point beregnes således:

$$\frac{8 \times 100}{18} = 44,4 \text{ point}$$

Den samlede nedsættelsesprocent af tilskuddet aflæses i tabel 2 til:

$$44,4 \text{ point} \sim 25 \%$$

Manglende overholdelse af kravet om skiltning

Hvis du ikke skilter korrekt, nedsætter vi dit tilskud. Nedsættelsen er 2 procent af det samlede offentlige tilskud (EU og nationale midler), som vi udbetaler, dog maks. 50.000 kr. Vi trækker beløbet fra dit tilskud, inden vi udbetaler.

Eksempler på ikke korrekt skiltning er, at plakaten / oplysningsskiltet / pladen / tavlen ikke er sat op på et tilstrækkeligt synligt sted, teksten er ikke læsbar, EU-logoet mangler eller plakaten ikke er i mindst A3 format. Hvis de påkrævede logoer og tekst ikke er på din hjemmeside, er skiltningen heller ikke korrekt.

Nedsættelse af tilskud ved overtrædelse af enkelte generelle betingelser

Overtrædelse af enkelte generelle betingelser og andre forpligtelser medfører nedsættelse og eventuelt tilbagebetaling af tilskud. Dette gælder bl.a. ved manglende overholdelse af tidsfrister, manglende overholdelse af udbudsregler og manglende opretholdelse af projektet.

Manglende overholdelse af tidsfrister

Tidsfrister skal til enhver tid overholdes, hvis du ikke ønsker, at dit tilskud bliver nedsat. NaturErhvervstyrelsen nedsætter tilskuddet som følge af manglende overholdelse af enkelte tidsfrister eksempelvis i forbindelse med indsendelse af udbetalingsanmodning og projektets afslutning.

Udbetalingsanmodning skal indsendes senest 3 måneder efter projektperiodens slutdato. Selvom udbetalingsanmodningen indsendes for sent, gælder det stadig, at du skal have betalt dine udgifter senest 3 måneder efter projektperiodens slutdato og inden indsendelse af udbetalingsanmodning.

For manglende overholdelse af tidsfristen for indsendelse af udbetalingsanmodning vil der pr. kalenderdag ske en procentuel nedsættelse af slutudbetalingen jf. tabel 3.

Tabel 3

Dage for sent indkommet udbetalingsanmodning	Procent nedsættelse af slutudbetalingen
1	1 %
2	2 %
20	20 %
>20	100 % + eventuel bortfald af hele tilsagnet

Hvis udbetalingsanmodningen indsendes mere end 20 dage efter fristen, nedsættes tilskuddet med 100 procent af slutudbetalingen og eventuel bortfald af tilsagnet.

Eksempel

Hvis du indsender din udbetalingsanmodning 5 dage efter fristen, nedsættes slutudbetalingen med 5 % jf. tabel 3.

Ved manglende overholdelse af tidsfristen for projektets afslutning vil der ske en procentuel nedsættelse af det tilskudsberettigede beløb jf. tabel 4.

Tabel 4

Dage for sent afsluttet projektet	Procent nedsættelse af det støtteberettigede beløb
0-30	5 %
31-60	10 %
61-90	15 %
> 90	100 % + bortfald af hele tilsagnet

Ved manglende overholdelse af både tidsfristen for indsendelse af udbetalingsanmodningen og for projektafslutning nedsættes tilskuddet efter den tidsfrist, der er overtrådt først.

Manglende særlig regnskabskode eller særskilt regnskabssystem

Hvis du ikke har en særlig regnskabskode eller et særskilt regnskabssystem til bogføring af de projektrelaterede udgifter, nedsætter vi dit tilskud. Nedsættelsen er 1 procent af det samlede offentlige tilskud (EU og nationale midler), som vi udbetaler, dog maks. 50.000 kr. Vi trækker beløbet fra dit tilskud, inden vi udbetaler eller vi kræver en tilbagebetaling af tilskud.

Manglende overholdelse af udbudsregler

For manglende overholdelse af reglerne i udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren foretages der en forholdsmæssig nedsættelse af tilskuddet, se nærmere i afsnit 15. *Udbudsregler*.

Manglende opretholdelse af projektet

Manglende opretholdelse af dit projektet vil medføre et tilbagebetalingskrav jf. tabel 5.

Tabel 5

Omfang for projektets opretholdelse	Sanktionsprocent (tilbagebetalingsprocent)
Opretholdt i 0 - 18 måneder	80 %
Opretholdt i 18 - 37 måneder	40 %
Opretholdt i > 37 måneder	Ingen sanktion

Manglende opbevaring af dokumenter i fem et halvt år

Hvis du ikke har opbevaret din udbetalingsanmodning og de tilhørende regnskabsbilag i fem et halvt år efter datoen for slutudbetalingen, kræver vi en tilbagebetaling dit tilskud. Vi kræver en tilbagebetaling af dit tilskud på 1 procent af det samlede offentlige tilskud (EU og nationale midler), som vi udbetaler, dog maks. 50.000 kr.

27. Udbetaling af tilskud

I dette afsnit beskrives nogle få emner vedrørende udbetaling af tilskud. Du kan læse mere om udbetaling af tilskud i udbetalingsvejledningen, som findes på vores hjemmeside naturerhverv.dk i [Tilskudsguide](#) under vådområde-ordningen. Det er vigtigt at læse udbetalingsvejledningen allerede i forbindelse med, at du søger om tilsagn om tilskud.

Rater

Du kan få udbetalt tilskuddet i to rater, hvor anden rate udgør slutudbetalingen. Du bestemmer selv, om du vil have udbetalt tilskuddet i én eller to rater. Den enkelte rate skal udgøre mindst 20 pct. af det samlede tilsagnsbeløb (tilskud).

Den procentvise beregning sker ud fra de tilskudsberettigede udgifter for raten. Hvis du fx i første rate søger om at få udbetalt 25 pct. af det samlede tilskud, og vi kun kan godkende udgifter svarende til, at rateudbetalingen udgør 15 pct. af tilskuddet, vil du få afslag på din ansøgning om rateudbetaling, da raten ikke udgør mindst 20 pct. af tilskuddet.

Hvis du ønsker udbetaling i to rater, betyder kravet også, at den første rate højst må udgøre 80 pct. af det samlede tilskud, så slutudbetalingen kan udgøre mindst 20 pct. af det samlede tilskud.

Udbetalingseskema

Du skal sende din ansøgning om udbetaling af tilskud via Miljø- og Fødevarerministeriets Tast selv-service. Link til Tast selv-service finder du på vores hjemmeside naturerhverv.dk i [Tilskudsguide](#) under vådområde-ordningen. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

Fuld bilagskontrol

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du vedlægge alle udgiftsbilag og dokumentation for betaling.

Krav til faktura

En faktura skal indeholde:

- Tilsagnshavers navn og adresse
- Fakturaudsteders navn, adresse og CVR-nr. (eller CPR-nr. hvis CVR-nr. ikke findes)
- Fakturadato
- Beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, der er givet tilsagn til
- Betalingsdato og betalingsinformation
- Momsgrundlaget, dvs. beløb ekskl. moms, momsbeløbet, beløb inkl. moms
- Eventuelle rabatter og prisnedslag.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til tilsagnshaver. Fakturaen skal betales fra tilsagnshavers bankkonto.

Modregning

Hvis NaturErhvervstyrelsen har restancer på vådområde-ordningen eller på andre af vores ordninger, kan det blive modregnet ved udbetaling af tilskud under vådområde-ordningen.

Nemkonto

Vi overfører tilskuddet til din Nemkonto.

Indberetning af tilskud til SKAT

Vi indberetter det udbetalte tilskud til skattemyndighederne. Med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser anbefaler vi, at du selv tager kontakt til SKAT.

28. Sagsbehandlingstid

Vores tværgående mål for projektstøtteordningerne er, at vi giver svar (tilsagn eller afslag) til 90 pct. af ansøgningerne om tilsagn om tilskud senest tre måneder fra ansøgningsfristens udløb, hvis sagerne er fuldt oplyst.

29. Evaluering efter projektets afslutning

Efter projektets afslutning skal du medvirke ved evaluering af projektet. NaturErhvervstyrelsen evaluerer effekten af projekterne ved at måle den konkrete udbredelse af udviklede produkter, teknologier, processer og metoder. Indholdet af evalueringen vil fremgå af tilsagnet.

30. Projektet opgives

Hvis du ikke gennemfører projektet, skal du hurtigst muligt oplyse NaturErhvervstyrelsen om det. Hvis projektet opgives, efter at første rate er udbetalt, vil det udbetalte beløb blive krævet tilbagebetalt.

31. Kontrol på stedet

NaturErhvervstyrelsen foretager kontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen.

Vi udfører den fysiske kontrol samt efterfølgende kontrol i opretholdelsesperioden.

Vi kan til brug for kontrollen indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang i overensstemmelse med § 10 i Lov om Landdistriktsfonden.

For at kunne gennemføre kontrollen har vi eller andre personer med bemyndigelse dertil, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af dig som tilsagnshaver. Dette gælder også adgang til regnskaber, forretningsbøger, udbudsmateriale m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, og anden relevant dokumentation.

Du skal yde den nødvendige vejledning og hjælp ved kontrollens gennemførelse. Du skal sikre, at kontrolmyndigheden har adgang til at besigtige projektet i forbindelse med kontrol.

32. Straffebestemmelser og svig

Straffebestemmelser

Hvis reglerne i bekendtgørelsen ikke overholdes, kan du efter § 12, stk. 1 i Lov om Landdistriktsfonden straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Svindel med tilskudsberettigelse eller brug af tilskud

NaturErhvervstyrelsen kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig. 'Svig' er den betegnelse, EU-kommissionen bruger for bevidst misbrug af EU-midler.

Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, der påvirker retten til tilskud eller omfanget af tilskud. Det kan være ukorrekte erklæringer eller dokumenter, tilsidesættelse af en oplysningspligt eller anvendelse af midler eller investeringer til andet formål, end de var bevilget til.

Omgåelse af betingelserne for tilskud - herunder når ansøgeren kunstigt opdeler sin virksomhed eller bedrift for at få adgang til tilskud - betragtes også som svig.

Svig medfører, at tilskuddet helt eller delvist bortfalder og kan desuden medføre udelukkelse fra mulighed for tilskud¹⁰, bøde eller i alvorlige tilfælde fængselsstraf¹¹.

33. Force majeure

NaturErhvervstyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der forhindrer tilsagnshaver i at gennemføre projektet, og dermed ikke medfører bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan navnlig anerkendes i følgende tilfælde:

- En alvorlig naturkatastrophe, der i væsentlig grad berører projektet
- Ekspropriation af hele eller en væsentlig del af bedriften, hvis ekspropriationen ikke kunne forudses på dagen for indgivelse af ansøgningen.

Vi kan i ganske særlige tilfælde godkende andre omstændigheder end de ovennævnte som force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder.

Vi kan i forbindelse med behandlingen af spørgsmålet bede om yderligere information. Hvis vi ikke modtager det materiale, vi beder om, vil vi træffe afgørelse om anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder på det forelæggende grundlag.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder i konkrete tilfælde, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke, ved en forholdsmæssig indsats, kunne have sikret sig herimod.

¹⁰ Art. 64, 4. d, Rådets Forordning, (EF), nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik.

¹¹ § 289a, straffeloven (LBK nr. 873 af 9. juli 2015).

34. Brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol.

NaturErhvervstyrelsen har i forbindelse med kontrol mulighed for at indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder i fornødent omfang, herunder med henblik på samkøring og sammenstilling af oplysningerne. Behandlingen af oplysningerne vil ske i overensstemmelse med persondatalovens regler. Oplysninger kun vil blive indhentet, i det omfang det er relevant for den konkrete afgørelse.

Offentliggørelse, bl.a. på internettet

Vi er dataansvarlige, og oplysninger om projektet vil blive brugt til bl.a. sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Derfor skal du være opmærksom på følgende:

- Oplysningerne kan behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer for at værne om EU's finansielle interesser. Endvidere kan de blive brugt til statistik, forskning, planlægning og evaluering.
- Oplysninger om navn, evt. firmanavn, adresse, projekttitel samt størrelse af det modtagne tilsagnsbeløb og det udbetalte tilskudsbeløb vil blive offentliggjort på vores hjemmeside.
- Alle kan anmode om aktindsigt i sager, der behandles af den offentlige forvaltning efter offentlighedsloven, og at der kun er få oplysninger/dokumenter, som er undtaget fra pligten til udlevering efter offentlighedsloven.

Efter Persondataloven har du mulighed for:

- At bede om indsigt i, hvilke oplysninger der behandles i forbindelse med projektet, jf. Persondatalovens § 31.
- At kræve at få rettet, slettet eller blokeret oplysninger, der er urigtige eller vildledende, eller på anden måde er behandlet i strid med lovgivningen, jf. Persondatalovens § 37.

35. Virkemidler til kompensation af lodsejeren

Den lodsejer, der har arealer, der bliver berørt af et vådområdeprojekt, kan sælge sin jord til staten eller blive kompenseret i form af et tilsagn om 20-årig fastholdelse.

Tilskud til fastholdelse vådområdeprojekter

Når der vælges 20-årig fastholdelse som kompensation indgås en projektaftale mellem den projektansvarlige og lodsejeren. I projektaftalen fastsættes hvilke indgreb, der skal foretages på jorden, og hvordan de fremtidige afvandingsforhold bliver. Den projektansvarlige reserverer i forbindelse med ansøgning om tilskud til anlæg en økonomisk ramme, der bliver afsat til det 20-årige tilskud til fastholdelse, men lodsejer eller forpagter skal selv efterfølgende søge om det 20-årige tilsagn om tilskud.

Ansøgning indsendes på et særskilt ansøgningsskema af den enkelte lodsejer til NaturErhvervstyrelsen, der meddeler afgørelse om tilsagn.

Ansøgningen skal indsendes senest den 31. august i det kalenderår, hvor projektet forventes afsluttet. Tilsagnsperioden starter 1. september samme år og løber i 20 år. Hvert år i tilsagnsperioden skal lodsejer eller forpagter indsende anmodning om udbetaling af tilskuddet i Fællesskemaet.

Du kan læse mere om tilskud til 20-årig fastholdelse i Vejledning om tilsagn om tilskud til fastholdelse af vådområder, naturlige vandstandsforhold og lavbundsområder, som kan findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside www.naturerhverv.dk.

Salg af projektjord til NaturErhvervstyrelsen

Ønsker lodsejeren ikke at beholde sin jord i projektområdet, eller er 20-årig fastholdelse ikke en attraktiv kompensation for lodsejeren, kan projektarealet sælges til NaturErhvervstyrelsen. Styrelsen vil normalt købe arealet i en jordfordeling samtidig med de øvrige lodsejere, der vil sælge. Det er NaturErhvervstyrelsen, der forhandler salgsprisen med lodsejeren og indgår aftalen, normalt en jordfordelingsoverenskomst. Når alle arealer er købt, og der er indgået projektaftaler med de lodsejere, der vil beholde deres arealer og kompenseres med 20-årig fastholdelse, kan du gennemføre anlægsarbejdet og realisere projektet i marken.

Når projektet er realiseret, vil NaturErhvervstyrelsen sælge de erhvervede projektarealer ved offentligt udbud. Arealerne sælges som permanent vådområde med en tinglyst deklaration.

Forkøbsret

Lodsejeren har mulighed for at få forkøbsret til at tilbagekøbe sin projektjord, når NaturErhvervstyrelsen udbyder den. Tilbagekøb skal ske til den højeste pris, der bydes ved udbuddet. NaturErhvervstyrelsen kan afvise budene, hvis en i forvejen fastsat mindstepris ikke opnås ved budet. Aftale om forkøbsret indgås mellem lodsejeren og NaturErhvervstyrelsen og gælder kun ved første udbudsrunde. Herefter er forkøbsretten bortfaldet.

Erstatningsjord

Uanset om lodsejeren vælger at sælge eller beholde sit projektareal, kan han ønske at erhverve erstatningsjord. Det er NaturErhvervstyrelsen, der søger at tilvejebringe erstatningsjorden, og sælge den videre til lodsejeren typisk i den jordfordeling, der gennemføres for at håndtere alle de nødvendige køb og salg. Erstatningsjord erhverves med nationale midler uden EU-finansiering, og køb og salg af erstatningsjord skal i princippet gå lige op. Der er således ikke mulighed for via erstatningsjordskontoen at dække et tab på ejendoms køb fx ved nedlæggelse af en ejendom med bygninger og produktionsapparat.

36. Grundbetaling under artikel 32

Selvom arealerne i projektområdet ikke opfylder de almindelige støttebetingelser, kan lodsejere/forpagtere søge om grundbetaling alligevel.

Dette gælder, fordi arealerne indgår i projekter, som implementerer Vandrammedirektivet.

Du skal være opmærksom på, at arealer kun kan være omfattet af artikel 32, hvis de forhold, der gør, at arealet ikke overholder de almindelige krav til grundbetaling, er en direkte konsekvens af et vand- og naturprojekt eller tilsagnsforpligtelserne på arealet. Der skal desuden være udbetalt retmæssig støtte under ordningen Enkeltbetaling til arealet i 2008.

Du kan finde mere information på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside natureerhverv.dk i [Tilskudsguide](#) under i Grundbetaling [og grøn støtte](#).

37. Lovgrundlag

De gældende regler for tilskud til kommunale kvælstof og fosforvådområder fremgår af:

Danske regler (love og bekendtgørelser)

- Lov om landdistriktsfonden, lov nr. 1360 af 16. december 2014.
- Bekendtgørelse nr. 575 af 2. juni 2016 om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder.
- Bekendtgørelse nr. 576 af 2. juni måned 2016 om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområder.

Det bemærkes, at Naturstyrelsens opgaver og beføjelser i henhold til de nævnte bekendtgørelser fra 1. juli 2016 overgår til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning. Dette gælder også i forhold til tidligere bekendtgørelser, der er ophævet, men fortsat gælder for ansøgninger, der har fået tilsagn om tilskud efter disse,

EU-regler (forordninger)

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1305/2013](#) om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [808/2014](#) af 17. juli 2014 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Rådets forordning nr. [1303/2013](#) af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [480/2014](#) af 3. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1306/2013](#) af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets Forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [640/2014](#) af 11. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings – og kontrolsystem, sanktioner

vedrørende direkte betalinger, støtte til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.

- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [809/2014](#) af 17. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.

38. Yderligere oplysninger

Denne vejledning m.m. findes på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i [Tilskudsguiden](#) under Kommunale kvælstofvådområder eller Kommunale fosforvådområder under fanen skema og vejledning. Udbetalingsanmodning mm finder du på Tast Selv-service

Du er velkommen til at kontakte os, hvis du har spørgsmål på tlf. 33 95 80 00 eller erhverv@naturerhverv.dk.

39. Bilag 1

NaturErhvervstyrelsen kan opretholde tilsagnet og foretage en nedsættelse af tilskud, hvis en eller flere forpligtelser ikke er overholdt. Beregningsmetoden for nedsættelse af tilskud er beskrevet i afsnit 26. *Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud.*

Nedenfor ses en oversigt over, hvordan vægtningskategorier for de hyppigste overtrædelser vurderes. Denne bygger på en faglig vurdering. Vurderingen af en overtrædelse vil dog altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Nedenstående oversigt over vægtningskategorier for overtrædelser af forpligtelser er vejledende. Der tages forbehold for, at oversigten ikke er fyldestgørende.

Overtrædelse	Forpligtelse	Vægtning	Dispensation
Det samlede areal er mindre end ansøgt i tilsagn om tilskud	Overensstemmelse med tilsagnet	Kategori 4: Formålet er at rydde og afgræsse så store arealer som muligt inden for Natura 2000 udpegning	Ingen mulighed for dispensation.

Miljø- og Fødevareministeriet

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tel +45 33 92 33 01
fvm@fvm.dk
www.mfvm.dk